

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет обліку та фінансів
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
магістр

на тему: «Методика обліку грошових коштів та аналіз платоспроможності
підприємства »

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньою програмою
Облік і оподаткування
спеціальності 071 Облік і оподаткування
ступеня вищої освіти магістр
групи 1
Проценко А. В.
Керівник: Єрмолаєва М. В.
Рецензент: Шпірко М. С.

Полтава 2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО - МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ	7
1.1.Економічний зміст грошових коштів.....	7
1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення.....	13
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ.....	16
2.1.Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства.....	16
2.2. Облік грошових коштів та відображення інформації у звітності.....	18
2.3. Податкові аспекти обліку грошових коштів.....	34
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	37
3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання.....	37
3.2. Аналіз ліквідності балансу та оцінювання платоспроможності підприємства за системою відносних показників.....	45
3.3. Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності.....	51
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63
ДОДАТКИ.....	72

ВСТУП

Актуальність теми. Найліквіднішим активом будь якого підприємства є грошові кошти. Вони в будь який момент можуть бути перетворені в інші активи, які можуть бути використані для погашення кредиторської заборгованості та зобов'язань, виступають джерелом забезпечення платоспроможності та ліквідності та створюють загальний бізнесовий імідж підприємства.

Від того, як побудована грошова система держави, залежить ефективність функціонування її економіки. Від якості побудованої в державі грошової системи напряму залежить зайнятість громадян в галузях економіки. Погане функціонування грошової системи країни може стати головною причиною радикального спаду рівня виробництва, зниження рівня зайнятості населення в галузях економіки та зростання цін.

Проблема нестачі грошових активів є однією з найактуальніших для сучасного бізнесу. Наявність достатньої кількості грошових ресурсів може забезпечити сталість розвитку будь якого підприємства. Тому тема обліку грошових коштів, управління та оптимізації грошових потоків є актуальною в умовах сьогодення. Застосування сучасних методів управління грошовими потоками підприємства допоможе здійснити вплив на збільшення його прибутковості. Тому грошові кошти потребують посиленої уваги як з боку бухгалтерської служби, так і з боку адміністрації підприємства.

Подальша діджиталізація облікових процесів, застосування нових методів обліку та сучасних платіжних систем потребують формування нових підходів до обліку грошових коштів та застосування новітніх програмних продуктів. Грошові кошти та їх еквіваленти формують основу для визначення показників платоспроможності підприємства. Підвищення рівня платоспроможності сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства та

зростанню його бізнесового іміджу. Зазначені причини зумовили визначення теми, обумовили її актуальність, мету та завдання.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка та обґрунтування теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку грошових коштів та їх еквівалентів.

Для досягнення поставленої мети вирішуються наступні завдання:

- дослідити сутність грошей як економічної категорії та визначити їх функції;
- провести узагальнення наукової думки щодо трактування поняття «грошові кошти»;
- систематизувати вимоги діючого законодавства щодо обліку операцій з грошовими коштами;
- охарактеризувати фінансовий стан досліджуваного підприємства та його облікову політику;
- надати критичну оцінку документального оформлення надходження і вибуття грошових коштів на підприємстві та порядку їх обліку;
- узагальнити порядок відображення інформації про рух грошових коштів у звітності підприємства;
- провести аналіз показників ліквідності та платоспроможності підприємства;
- надати підприємству пропозиції з удосконалення обліку та аналізу грошових коштів.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є облікові процедури відображення господарських операцій щодо наявності і руху грошових коштів на ХХХ м. Ромни.

Предметом дослідження є теоретико – методичні засади, а також діюча практика обліку та аналізу наявності грошових коштів і руху грошових потоків сільськогосподарських підприємств.

При виконанні дипломної роботи використані нормативно-законодавчі акти, що регламентують облік грошових коштів та аналіз грошових потоків, методичні рекомендації та довідкові дані, інформація з мережи Інтернет. Базою проведеного дослідження є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань бухгалтерського обліку, аудиту та аналізу грошових коштів, а також дані бухгалтерського обліку та звітності Приватного підприємства ХХХ.

Наукова новизна одержаних результатів. В роботі здійснено узагальнення наукових думок щодо тлумачення сутності поняття «грошові кошти», запропоновано форму ведення в касі Аналітичної відомості руху грошових документів.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовано різні методи та прийоми аналізу, методи фінансового аналізу, загальнонаукові методи: діалектичний, системний підходи, метод індукції і дедукції, аналіз і синтез, а також прийоми зведення і групування, порівняння.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці форми реєстра аналітичного обліку грошових коштів, наданні рекомендацій щодо удосконалення змісту наказу про облікову політику в частині обліку грошових коштів.

Апробації результатів дослідження. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних та всеукраїнських науково - практичних конференціях, а саме: науково-практична конференція «Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів», м. Полтава, ПДАУ; V Всеукраїнська науково - практична конференція «Актуальні питання сучасної економічної науки», 6 грудня 2022 р. Полтава, ПДАУ; IV Міжнародна науково – практична конференція «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики», м. Полтава, ПУЕТ

Публікації. За результатами дослідження опубліковані тези:

Проценко А. *Управлінський аспект підвищення платоспроможності підприємства. Сучасний стан і перспективи вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти факультету обліку та фінансів*: Зб. доп. наук.-практ. конф. студентів за результатами проходження виробничих та технологічних практик. Вип. 14. 2023 р. Полтава : ПДАУ, 2023. С. 103-105;

Проценко А. *Розвиток криптовалюти в Україні. Актуальні питання сучасної економічної науки*: зб. матер. V Всеукр. наук. -практ. конф. (м. Полтава, 6 грудня 2022 р.) - Полтава : ПДАУ, 2022. С. 54-56.

Єрмолаєва М. В., Проценко А. *Звітність про рух грошових коштів. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики*: зб. Матер. IV Міжнар. наук. -практ. конф. (м. Полтава, 10–11 травня 2023 року). Полтава: ПУЕТ, 2023.С.117-119

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО - МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ

1.1. Економічний зміст грошових коштів

Для здійснення господарської діяльності будь який суб'єкт бізнесу повинен мати в достатній кількості грошові кошти для проведення розрахунків. Враховуючи високу ліквідність грошових коштів, вони можуть швидко перетворитися на інші активи, слугувати засобом здійснення розрахунків з постачальниками за товари, роботи, послуги, бюджетом, персоналом. Правильно організований облік і контроль розрахунків з покупцями забезпечують своєчасне надходження грошових коштів і, відповідно, дотримання визначених термінів погашення кредиторської заборгованості. Сукупність всіх грошових платежів утворює грошовий оборот країни. Відповідно, під час здійснення господарської діяльності гроші здійснюють кругообіг і поступово проходять усі його стадії.

Перша стадія кругообігу грошей є підготовчою. На цьому етапі відбувається придбання виробничих запасів та інших матеріальних ресурсів для здійснення господарської діяльності.

На другій стадії відбувається процес виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг. Зазначена стадія кругообігу на меті має отримання готової продукції або завершення виконання робіт та послуг.

Третю стадію вважають товарною. На цьому етапі готова продукція перетворюється на грошові кошти внаслідок її реалізації покупцям. Частина грошових коштів надходить на рахунки підприємств або в касу, а друга частина може бути використана в якості заощаджень. Відповідно грошовий

обіг завершується на початковій стадії і розпочинається знову. Схема грошового обігу наведена на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Стадії грошового обігу

Гроші є уречевленим видом взаємовідносин між членами суспільства. Такі взаємовідносини виникають з приводу обміну між громадянами продуктами праці. В сучасному суспільстві гроші виконують функції, які схематично зображені на рис. 1.2.

Основною функцією грошей є функція міри вартості. Вона полягає у спроможності грошей слугувати мірилом вартості будь яких товарів. Гроші як засіб платежу забезпечують функціонування процесу товарообігу. З іншого боку гроші, будучи загальним еквівалентом вартості виступають в якості засобу накопичення, тобто скарбу. Саме за допомогою участі

грошових коштів відбувається становлення взаємовідносин між суб'єктами підприємницької діяльності, що розташовані в різних країнах. Тому гроші виконують функцію світових грошей.

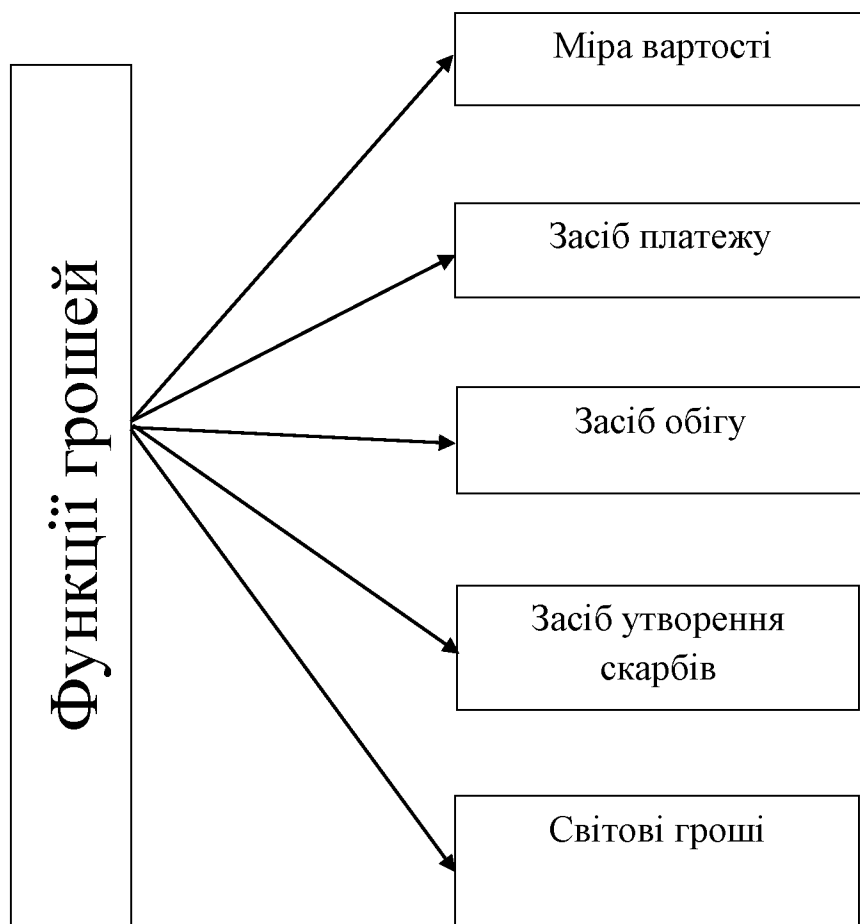

Рис. 1.2. Функції грошей

Для потреби бухгалтерського обліку існує особлива, облікова класифікація грошей. Так, при здійсненні господарських операцій гроші виступають у вигляді готівки в касі, коштів, що перебувають на рахунках в банку, готівки, що передана службі інкасації банку і знаходиться у дорозі. Крім того, до грошових коштів відносять депозити до запитання. Залежно від особливостей здійснення господарської діяльності підприємства грошові кошти можуть класифікуватися за їх призначенням та місцем знаходження.

Бухгалтерська класифікація грошових коштів наведена на рис. 1.3.

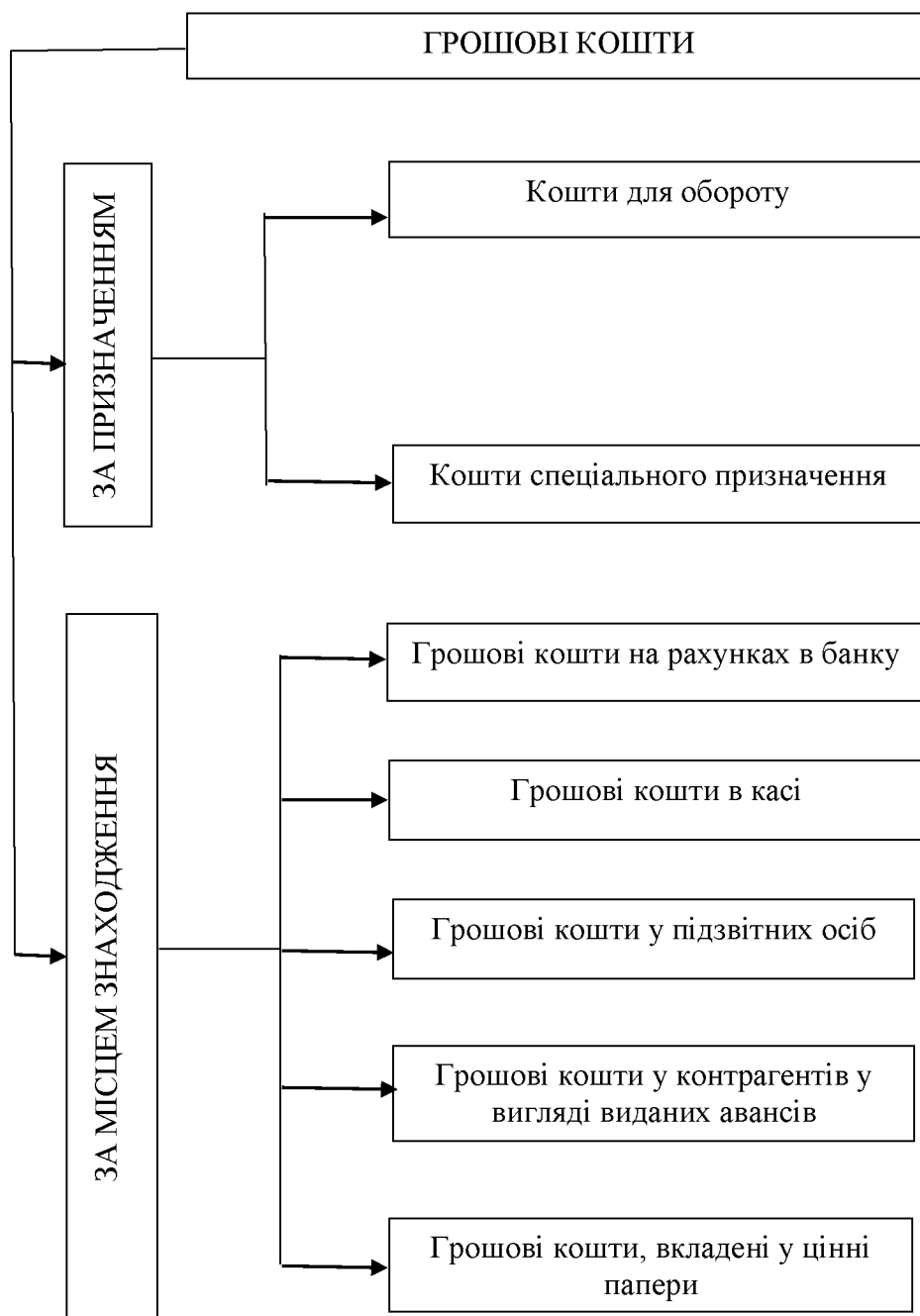

Рис. 1.3. Облікова класифікація грошових коштів

Облікова сутність терміну «грошові кошти» має трактування в низці нормативних документів, які регламентують їх облік. Це національні та міжнародні стандарти обліку, Закони України, Постанови Національного банку України. В табл. 1.1. наведено трактування сутності грошових коштах

згідно нормативних документів.

Таблиця 1.1

Тлумачення сутності терміну «грошові кошти» в нормативних джерелах

Визначення терміну	Автор, джерело
«Грошові кошти – це кошти в касі та депозити до запитання» [23]	IAS 7. International accounting standards 1997: deutsche Fassung / International Accounting Standards Committee
«Грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання» [37]	Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07 лютого 2013 р. № 73
«Грошові кошти — готівка, кошти на рахунках в органах Державного казначейства України, у банках та депозити до запитання» [39].	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності» / затверджено наказом Міністерства фінансів України від 28 грудня 2009 р. № 1541
«Електронні гроші - одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом електронних грошей для виконання платіжних операцій (у тому числі з використанням наперед оплачених платіжних карток багатоцільового використання), які приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж їх емітент, та є грошовим зобов'язанням такого емітента електронних грошей» [50].	Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. № 1591 (зі змінами від 1.04.2023 р.)
«Цифрові гроші Національного банку України (далі - цифрові гроші) - електронна форма грошової одиниці України, емітентом якої є Національний банк України» 50[.]	Закон України «Про платіжні послуги» від 30.06.2021 р. № 1591 (зі змінами від 1.04.2023 р.)

Нормативні документи, які регулюють облікові аспекти відображення операцій з грошовими коштами зазначають, що гроші виступають у вигляді готівки, коштів на рахунках в банку та депозитів до запитання.

В Україні можна виділити п'ять рівнів нормативно-правового регулювання обліку грошових коштів, які схематично зображені на рис. 1.4.

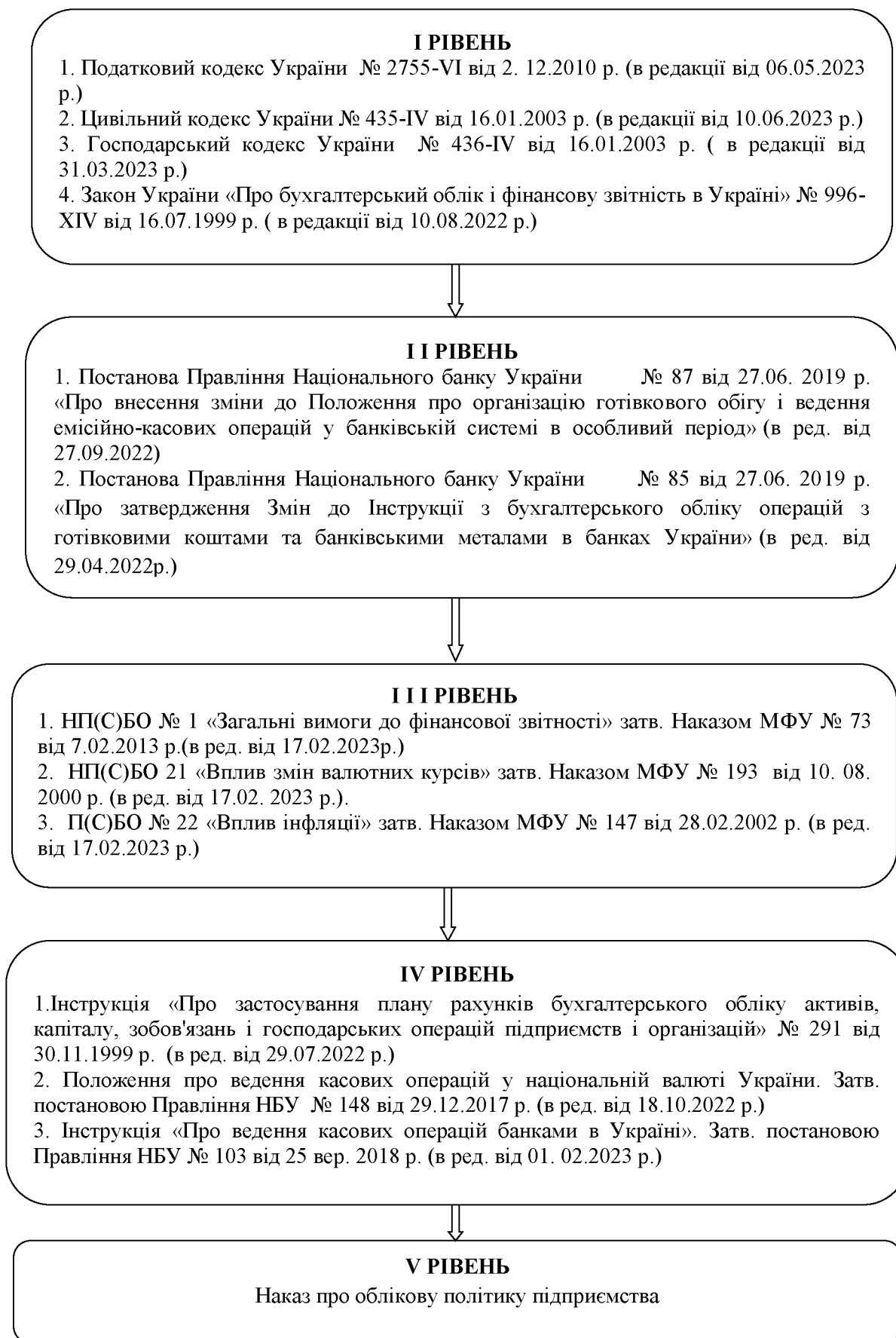

Рис. 1.4. Рівні регулювання обліку грошових коштів в Україні

Запровадження нових термінів свідчить, про подальший розвиток банківської і платіжної системи та подальше запровадження цифровізації в облікову практику.

1.2. Стан дослідженості проблеми та наукові напрями її вирішення

Грошові кошти в будь який період діяльності підприємства відіграють важливу роль в забезпеченні його платоспроможності. Відповідно, в колах науковців та практиків не вщухає наукова дискусія щодо вдосконалення підходів до визначення сутності терміну «грошові кошти», вдосконалення та уточнення класифікації грошей для потреб бухгалтерського обліку, вдосконалення реєстрів аналітичного обліку.

Є. Подолянчук наголошує на тому, що в умовах нестабільної економіки слід приділяти особливу увагу обліку руху грошових коштів підприємства, контролювати напрями руху грошових коштів. Автор наголошує на тому, що в останні роки в облікову практику увійшли нові об'єкти обліку, які становлять складову частину грошових коштів – електронні гроші, цифрові гроші, криптовалюти. Це викликає необхідність уточнення існуючої класифікації грошових коштів і напрацювання сучасних методів їх облікового відображення [42].

В. А. Фостолович наголошує, що останнє десятиріччя характеризується появою значної кількості віртуальних валют. Емітентами таких валют виступають різні країни світу. Дотепер відсутній єдиний підхід до визнання таких валют як засобу платежу, оскільки не всі країни визнають криптовалюти. До останнього часу Україна також вважала криптовалюту своєрідною «ерзац-валютою» і не приймала її у якості діючого засобу платежу. Автор вважає, що операції з біткоїнами слід вважати поточними

фінансовими інвестиціями і відображати такі операції з використанням субрахунку 352 «Інші поточні фінансові інвестиції» [67].

О. Томчук також наголошує на необхідності врегулювання питань, пов'язаних з обігом криптовалюти. Автор зазначає про необхідність створення криптовалютної біржі, яка сприятиме здійсненню моніторингу криптовалютних транзакцій і посиленню контролю за обігом криптовалют [64].

О. Степаненко наголошує на важливості грошових коштів в господарській діяльності підприємства. Автор зазначає, що нормативне регулювання обліку грошових коштів в Україні в цілому відповідає запитам суб'єктів підприємницької діяльності, тому подальшого вдосконалення потребують організаційні моменти обліку в межах конкретного підприємства [62].

Джерелейко С. Д., Лопатовський В. Г., Шпильовий В. А. намагаються уточнити зміст терміну «грошові кошти» оскільки відмічають, що в науковій літературі інколи відбувається ототожнення понять «грошові кошти» та «фінансові ресурси». Автори зазначають, що грошові кошти є складовою часткою фінансових ресурсів підприємства і виступають у вигляді готівки, коштів на рахунках в банку, депозитів та електронних грошей [11].

А. Суханова наголошує на важливості управління грошовими потоками підприємства в умовах сучасного господарювання. Автор зазначає, що необхідно вивчити позитивний і негативний зарубіжний досвід управління грошовими потоками і застосувати його в практичній діяльності підприємства. Облікова служба підприємства повинна не тільки відображати в обліку надходження і вибуття грошових потоків, а й здійснювати їх постійний аналіз з метою пошуку джерел внутрішнього фінансування бізнесу [63].

Т. Матківська та О. Попович наголошують на важливості раціональної організації обліку грошових коштів на підприємстві. Автори

зазначають, що незважаючи на важливість обліку грошових коштів, підприємства дотепер стикаються з певними проблемами, зокрема існує неузгодженість національної законодавчої бази з вимогами міжнародних стандартів обліку, недосконалість управлінського обліку, значні обсяги готівкових розрахунків, що провокує порушення законодавства щодо сплати податків, тощо. Науковці розробили пропозиції щодо удосконалення обліку грошових коштів, які спрямовані на покращення платіжної дисципліни і застосування повної автоматизації облікових процесів [33].

М. Матюха та А. Беляк досліджують методику обліку грошових коштів і наголошують на необхідності розробки та запровадження програмного забезпечення, яке б могло допомогти здійснювати контроль за рухом грошових потоків підприємства. Запровадження комплексної автоматизації обліку грошових розрахунків допоможе оптимізувати облікові процеси та визначати пріоритетні напрями руху грошових коштів [34]

На важливості управління грошовими потоками наголошують Т. Кучеренко та Г. Аніщенко. Автори вважають доцільним запровадження практики аналізу грошових потоків на підприємстві і складання бюджету грошових коштів [28].

Аналіз наукових публікацій з досліджуваної теми свідчить, що питання визначення сутності грошових коштів як економічної категорії, відображення інформації про їх використання та напрями руху не втрачають актуальності і потребують подальших досліджень науковцями і практиками.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ

2.1. Організаційно-правові засади діяльності та облікова політика підприємства

Питання організації обліку на підприємствах та вибору облікової політики регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996 від 16.07.1999 р. зі змінами та доповненнями. Згідно ст. 8 бухгалтерський облік на підприємстві розпочинається з моменту його державної реєстрації і завершується при ліквідації або банкрутстві. За організацію бухгалтерського обліку на підприємстві несе відповідальність його власник або директор, а за дотримання методики обліку – головний бухгалтер.

Приватне підприємство ХХХ є підприємством, яке займається виробництвом робочого одягу, здійснює оптову торгівлю одягом та взуттям, надає консультації з питань комерційної діяльності й керування, є платником податку на прибуток підприємства, ПДВ та інших податків та зборів згідно діючого законодавства. Облікова політика підприємства затверджена відповідним наказом № 12 від 31.12.2002 р. Наказом затверджено, що облік на підприємстві ведеться у відповідності до вимог ЗУ № 996, НПСБО, Плану рахунків бухгалтерського обліку та інструкції по його застосуванню.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється бухгалтерською службою з штатом 6 осіб, яку очолює головний бухгалтер. Саме головний бухгалтер здійснює розподіл посадових обов'язків між персоналом бухгалтерії, здійснює персональний контроль за дотриманням норм діючого законодавства та методики ведення фінансового обліку.

Облік на підприємстві ведеться за автоматизованою формою з використанням програмного продукту «1С: Бухгалтерія» 8.0. Фіксація фактів господарської діяльності здійснюється у первинних документах типових форм. На підприємстві затверджено графік документообігу, який доведено до відома посадових осіб, яким згідно їх посадових інструкцій належить складати первинні документи.

Облік необоротних активів ведеться згідно НП(С)БО 7 «Основні засоби», НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість». Необоротні активи на підприємстві виступають у вигляді основних засобів та нематеріальних активів. Їх зараховують на баланс за первісною вартістю, нарахування амортизації здійснюється за прямолінійним методом. Нарухування амортизації малоцінних необоротних активів відбувається в розмірі 100% вартості на момент передачі в експлуатацію.

Облік запасів ведеться у відповідності до НП(С)БО 9 «Запаси». На баланс запаси зараховуються за первісною вартістю, при вибутті оцінюються за середньозваженою собівартістю. Облік матеріальних цінностей здійснюється за сальдовим методом, з матеріально-відповідальними особами укладено договори про повну матеріальну відповідальність.

Облік витрат виробництва ведеться у відповідності до НП(С)БО 16 «Витрати» по дебету рахунка 23 «Виробництво» у відповідності до вимог П(С)БО 16 «Витрати». Калькуляція фактичної собівартості продукції здійснюється в кінці року, після повного оприбуткування продукції від виробництва і відображення усіх фактичних витрат. Загальновиробничі витрати розподіляються на умовно постійні та умовно змінні. Базою розподілу загальновиробничих витрат є сума прямої заробітної плати.

Щодо обліку грошових коштів, облікова політика підприємства передбачає ведення обліку готівкових розрахунків на рахунку 30 «Готівка»,

ведення безготівкових розрахунків на рахунку 31 «Рахунки в банку». На підприємстві функціонує каса, для якої відведено окреме приміщення, розроблено внутрішній документ, що регламентує порядок ведення касового господарства та визначає ліміт каси. З касиром укладено договір про повну матеріальну відповідальність.

Облік касових операцій оформляється типовими формами первинних документів, форми яких затверджені відповідними додатками до Положення № 148. Звіт про рух грошових коштів ф. № 3 складається за прямим методом.

На нашу думку, є необхідність переглянути наказ про облікову політику підприємства, який не змінювався з моменту створення підприємства. Для цього необхідно оновити Наказ у врахуванням змін у законодавстві, які відбулися за період діяльності підприємства. В додатку до дипломної роботи розміщено проект Наказу, розроблений на основі проведеного дослідження організації обліку на підприємстві, в якому максимально враховані зміни в структурі підприємства та нормативній базі.

Головним правилом бухгалтера є дотримання вимог діючого законодавства стосовно відображення фактів господарської діяльності підприємства в системі рахунків бухгалтерського обліку. Будь яка господарська операція повинна бути зафіксована у відповідному первинному бухгалтерському документі. В обліку грошових коштів слід розрізняти особливості документального забезпечення готівкових операцій та операцій з грошовими коштами, які зберігаються на банківських рахунках.

2.2. Облік грошових коштів та відображення інформації у звітності

Правила документального забезпечення готівкових операцій регламентуються Положенням про ведення касових операцій в національній валюті в Україні № 148. Згідно п. 23 Положення № 148 розрахунки готівкою

проводяться із застосуванням прибуткових (КО-1) та видаткових (КО-2) касових ордерів, видаткових відомостей та інших документів, що підтверджують рух готівки в касі підприємства. Документування готівкових операцій можна відобразити схематично на рис. 2.1.

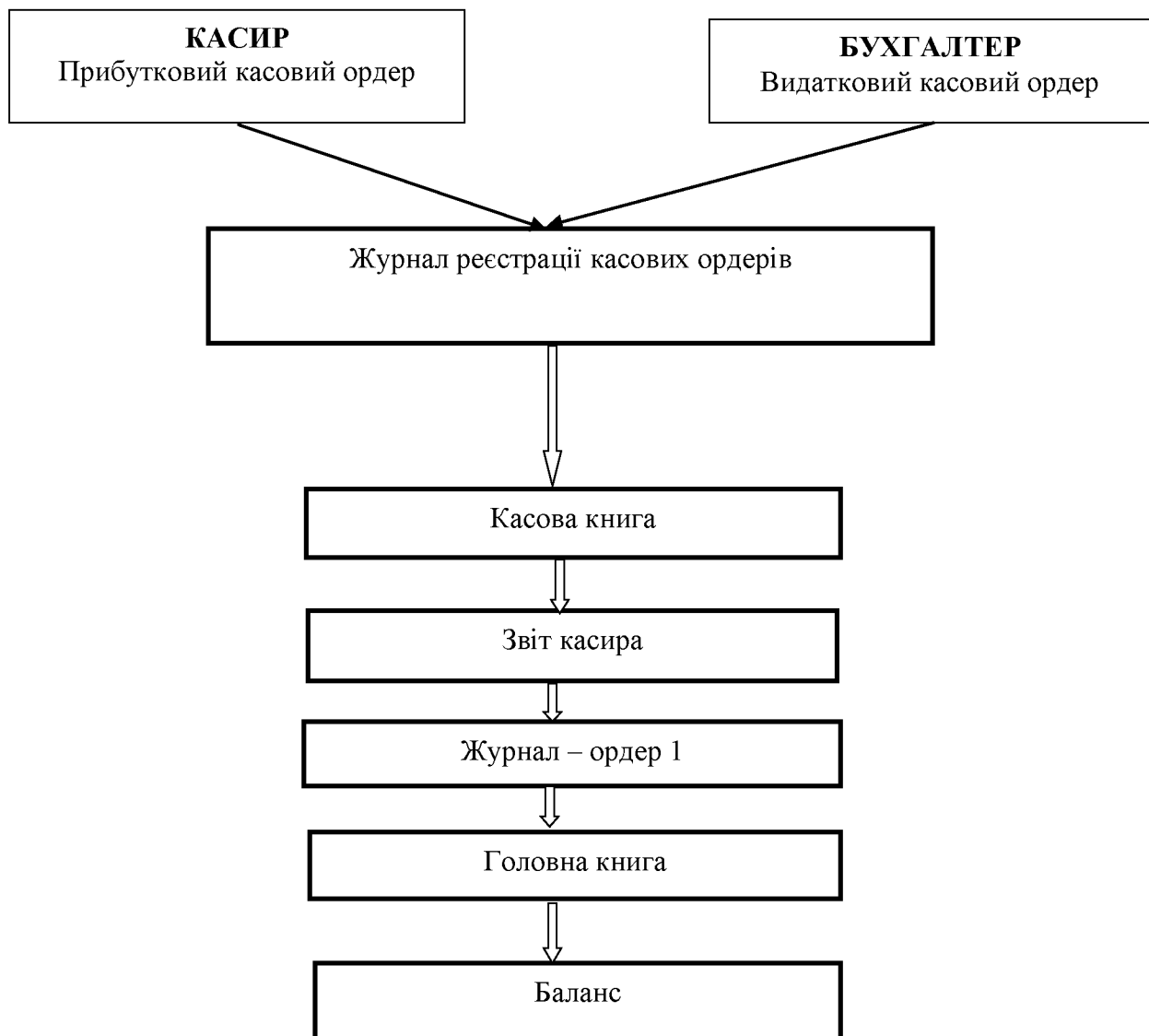

Рис. 2.1. Загальна схема документування готівкових операцій

Надходження готівки в касу оформляється Прибутковим касовим ордером, який виписує матеріально-відповідальна особа – касир. Прибутковий касовий ордер складається з двох частин – касового ордера та

квитанції. Касовий ордер залишається в касі, квитанція відрізається, погашається штампом «Сплачено» і повертається особі, що внесла грошові кошти в касу. Крім того, в касовому ордері і в квитанції до нього вказується сума внесеної готівки цифрами і прописом та її цільове призначення. Квитанція касового ордеру є документом, що підтверджує надходження готівки.

Видатковий касовий ордер є одночасно і розпорядчим документом для касира і звітним. У ВКО вноситься інформація про особу, що отримала грошові кошти, цільове призначення коштів, паспортні дані особи. Касові ордери підписуються касиром, особою, з якою проводились операції з готівкою, бухгалтером та керівником підприємства. Термін дії касових ордерів – день їх виписки.

Касові ордери, виписані і отримані протягом робочого дня, реєструються у Касовій книзі. Правильна організація обліку касових операцій передбачає дотримання таких вимог до ведення касової книги:

1. Касова книга відкривається з 1 січня і ведеться по 31 грудня відповідного року;
2. Кожна сторінка Касової книги нумерується і Касова книга шнурується наскрізно;
3. На останній сторінці касової книги робиться запис про кількість пронумерованих та прошнурованих сторінок, затверджується підписами керівника підприємства та головного бухгалтера і печаткою підприємства;
4. Записи в Касову книгу проводяться чорною або синьою кульковою ручкою в двох примірниках. При комплексній автоматизації усіх облікових процесів можливе заповнення Касової книги в електронному вигляді;
5. Касові ордери реєструються в Касовій книзі послідовно в хронологічному порядку, спочатку всі прибуткові, потім видаткові. На кінець робочого дня визначається залишок готівки в касі;

6. Один примірник записів залишається в Касовій книзі, другий примірник відрізається, до нього прикладаються касові ордери, виписані за робочий день. Це є звітом касира, який наприкінці робочого дня подається бухгалтерію на перевірку.

Звіти касира перевіряються бухгалтером наступним чином:

-бухгалтер звіряє залишок грошових коштів в касі на початок робочого дня із залишком коштів на кінець попереднього робочого дня;

- перевіряється правильність і законність операцій з готівкою;

-проводиться арифметична перевірка підрахованих підсумків та залишку на кінець робочого дня.

Після перевірки звіту господарські операції з грошовими коштами згідно визначеної кореспонденції рахунків переносяться до Журналу-ордеру 1 та Відомості 1.1.

При здійсненні розрахунків з дебіторами і кредиторами зазвичай застосовується безготівкова форма розрахунків шляхом перерахування коштів між банківськими рахунками. Для здійснення безготівкових розрахунків і зберігання тимчасово вільних коштів підприємство відкриває поточні та інші рахунки в банках. Банківську установу, в якій буде відкрито поточні рахунки, підприємство обирає самостійно, виходячи з ділової репутації банку, умов обслуговування, переліку банківських послуг, місця розташування відділень.

Правила здійснення операцій на рахунках в банку регулюється чинним законодавством України та нормативними документами Національного банку України. Умови відкриття рахунка та особливі умови його функціонування визначаються договором банківського рахунка або банківського вкладу. Банки можуть відкривати своїм клієнтам рахунки двох типів - поточні рахунки та вкладні (депозитні) рахунки. Типи клієнтських рахунків, що відкривають банки підприємствам, наведені на рис. 2.2.

Порядок відкриття поточних рахунків в банках на сьогодні регулюється Постановою НБУ № 106 від 25.10.2017.

Рис. 2.2. Типи клієнтських рахунків в банку

При відкритті банківського рахунку підприємство подає до обраної банківської установи пакет документів, визначений Постановою НБУ № 106. Алгоритм дій керівника при відкритті банківського рахунку наведений на рис. 2.3.

Право першого підпису банківських та інших грошових документів має керівник та особа, уповноважена керівником, наприклад його заступник. Право другого підпису банківських документів належить головному

бухгалтеру та його заступнику. Підписи цих осіб подаються у Картці із зразками підписів та копії печатки.

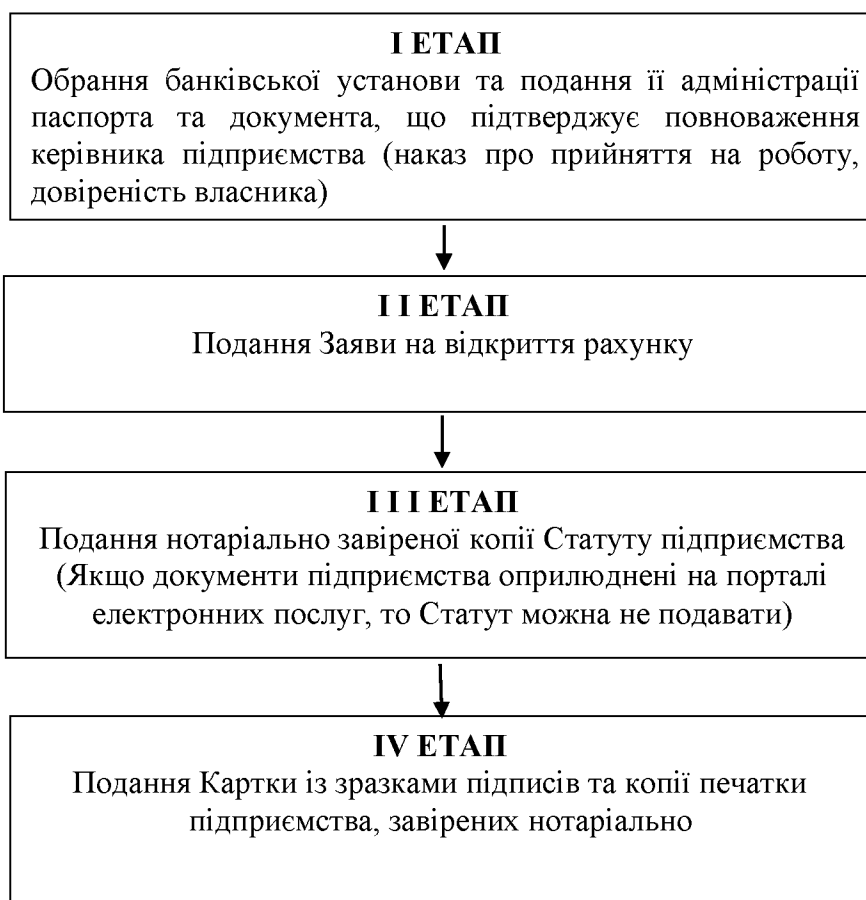

Рис. 2.3. Алгоритм відкриття рахунку в установі банку

Датою відкриття рахунку вважається дата, зазначена у поданій в банк заяві. Якщо підприємство вже має поточні рахунки в інших банківських установах, то заявник може надати в банк тільки заяву та картку із зразками підписів уповноважених осіб. При цьому банк надсилає повідомлення про відкриття рахунку в органи ДФС, а власник рахунку повинен повідомити ДФС реквізити того рахунку, який буде головним і з якого відбуватиметься сплата податків.

Здійснення безготівкових розрахунків в Україні регламентується Законом України «Про платіжні послуги». Безготівкові розрахунки проводяться за однією з форм - акредитивною, інкасовою, вексельною, а

також можуть здійснюватись з використанням розрахункових чеків або за допомогою відповідного програмного забезпечення. Документальне забезпечення безготівкових розрахунків наведено на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Документальне оформлення безготівкових розрахунків

Облік наявності і руху грошових коштів в касі у Приватному підприємстві ХХХ ведуть на балансовому активному рахунку 30 «Готівка» згідно Наказу про облікову політику (додаток Д). По дебету рахунка відображається надходження готівки в касу, по кредиту – її вибуття. Сальдо по рахунку дебетове або дорівнює нулю. Рахунок 30 має такі субрахунки:

- 301 «Готівка в національній валюті»;
- 302 «Готівка в іноземній валюті».

Структура рахунку 30 наведена на рис. 2.5.

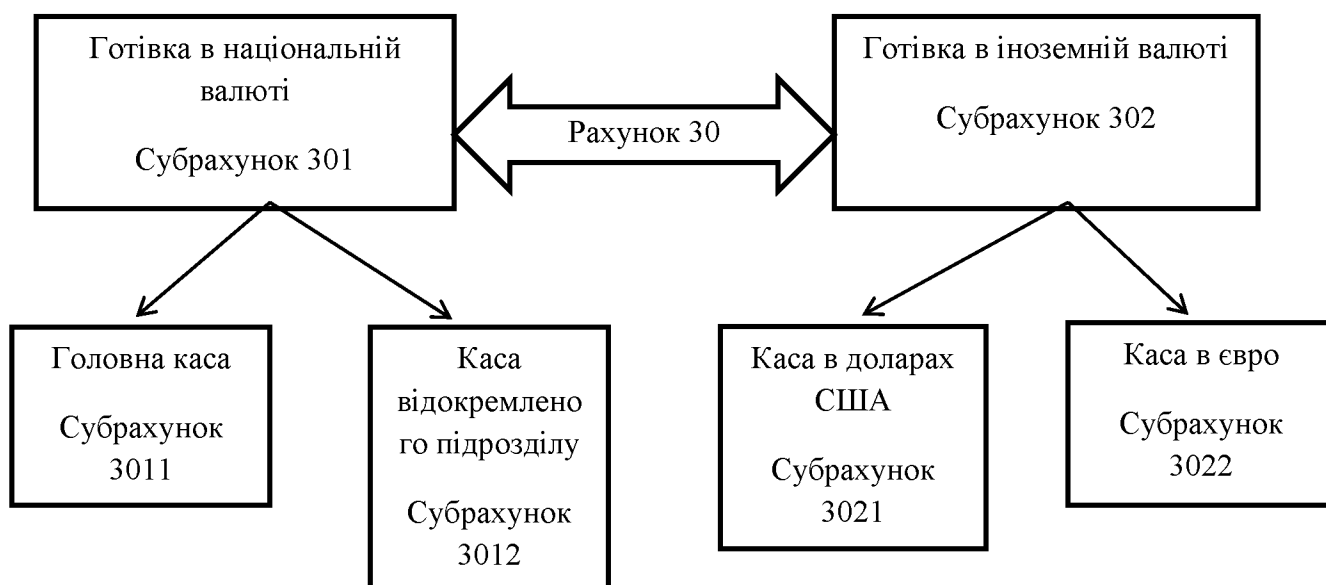

Рис. 2.5. Структура рахунку 30 «Готівка»

Регістром зведеного синтетичного обліку надходження і вибуття готівки та коштів на банківських рахунках у національній та іноземній валюті, а також грошових документів (поштових марок, сплачених проїзних документів тощо) є Журнал-ордер № 1 і відомості до нього. Журнал-ордер № 1 використовується для відображення оборотів за кредитом рахунків 30 «Готівка», 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти».

В аналітичних відомостях до Журналу-ордеру №1 відображаються обороти за дебетом рахунків 30, 31, 33. Відображення господарських операцій у Журналі-ордері № 1 та відомостях відбувається на підставі первинних та зведених облікових документів (звітів касира і доданих до них прибуткових та видаткових касових ордерів) у розрізі кореспонденції рахунків.

Сальдо рахунків перевіряється за звітами касира. Типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів в касі відображена в табл. 2.1.

У разі здійснення експортно-імпортних операцій та розрахунків в іноземній валюті, підприємство може відкривати в банках валютні рахунки для розрахунків з іноземними постачальниками та покупцями, а також для використання готівки в іноземній валюті. Приватне підприємство ХХХ розрахунків в іноземній валюті не проводить.

Таблиця 2.1

Типова кореспонденція рахунків з обліку готівки в касі

Назва документа	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дебет	Кредит	
Прибутковий касовий ордер, чек	З поточного рахунку отримана готівка та оприбуткована в касу	301	311	6000,00
Платіжна відомість, видатковий касовий ордер	Виплачена із каси заробітна плата	661	301	3000,00
Видатковий касовий ордер	Виплачений із каси аванс на відрядження	372	301	1000,00
Видатковий касовий ордер	Виплачена із каси допомога з тимчасової непрацездатності	663	301	500,00
Прибутковий касовий ордер	Оприбуткована в касу виручка від покупців	301	361	8000,00
Прибутковий касовий ордер	Оприбуткована в касу виручка	301	70	2000,00
Прибутковий касовий ордер, статут	Внесена в касу готівка засновником товариства на формування статутного капіталу	301	46	15000,00
Видатковий касовий ордер, чек	Внесена готівка на поточний рахунок в банку	311	301	22000,00

При здійсненні зовнішньоекономічних операцій, підприємства визначають курсові різниці по монетарних статтях на дату балансу. Крім того, курсову різницю розраховують на дату проведення зовнішньоекономічних розрахункових операцій в іноземній валюті. Курсова різниця визначається за офіційним курсом НБУ на дату операції. Згідно з п. 9 П(С)БО 21 визначені курсові різниці відображаються як частка інших операційних витрат або доходів [38].

У бухгалтерському обліку для відображення курсових різниць використовуються субрахунки:

- 714 «Дохід від операційної курсової різниці»;
- 945 «Втрати від операційної курсової різниці».

Крім грошових підприємство може інші кошти у вигляді активів, які не є грошовими коштами, але виконують їх роль. Наприклад поштові марки, поштові конверти, квитки на проїзд, путівки на оздоровлення та відпочинок. Для обліку таких активів призначено рахунок 33 «Інші кошти» - балансовий, активний, по дебету відображається залишок інших коштів та їх надходження, по кредиту – вибуття. рахунок 33 має такі субрахунки:

- 331 «Грошові документи в національній валюті»;
- 332 «Грошові документи в іноземній валюті»;
- 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті»;
- 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті»;
- 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті».

Кореспонденція рахунків з обліку інших коштів наведена у табл. 2.2.

Наказом від 27.06.13 р. № 627 Міністерство фінансів доповнило Інструкцію № 291 новими нормами, які регламентують методикау бухгалтерського обліку електронних грошей.

Для обліку електронних грошей передбачено субрахунок 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». Кореспонденція рахунків з обліку руху електронних грошей наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.2

Типова кореспонденція рахунків з обліку інших коштів

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
Придбані за готівку путівки в санаторії	331	301	16000,00
Придбані за готівку поштові марки та поштові конверти	331	301	400,00
Надійшла в касу оплата часткової вартості путівок від працівників	301	377	1600,00
Видані путівки працівникам	377	719	16000,00
Списана собівартість виданих путівок	949	331	16000,00
Використані поштові марки та конверти для адміністративних потреб	92	331	300,00
Відображена інкасація виручки	333	301	15000,00

Облік надходження і вибуття грошових коштів на поточному рахунку здійснюють на балансовому активному рахунку 31 «Рахунки в банках». Надходження грошових коштів на банківський рахунок відображають по дебету рахунка, витрачання коштів – по кредиту.

Сальдо рахунка дебетове або дорівнює нулю. Дебетова сальдо відображає залишок грошових коштів на кінець робочого дня або на кінець звітного періоду. Дебетовий оборот за відповідний період по рахунку 31 показує внесення готівки з каси, зарахування виручки від покупців і замовників за реалізовану продукцію, товари, виконані роботи або надані послуги, тощо.

В кредитовій частині рахунка 31 відображають витрачання грошових коштів на погашення зобов'язань перед постачальниками та підрядниками, бюджетом та Пенсійним фондом, банківськими установами, перерахування коштів на картокові рахунки працівників, видачу готівки в касу підприємства.

Рахунок 31 «Рахунки в банках» має наступні субрахунки:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
- 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;

- 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
- 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Таблиця 2.3.

Кореспонденція рахунків з обліку руху електронних грошей

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
На електронний гаманець продавця надійшли електронні гроші від покупця	335	361	1200,00
Відвантажений товар покупцю	361	702	1200,00
Нараховані зобов'язання з ПДВ	643	641	200,00
Відображення розрахунків по податковим зобов'язанням з ПДВ	702	643	200,00
Списана собівартість реалізованого товару	902	281	700,00
Продавець подав заявку Банку-емітенту на погашення електронних грошей (переказав електронні гроші зі свого електронного гаманця на гаманець Банка-емітента)	377	335	-
На поточний рахунок продавця надійшли грошові кошти за вирахуванням комісійної винагороди банку-емітента 3%	311	377	1164,00
Комісійну винагороду у розмірі 3% за погашення електронних грошей віднесено до витрат продавця	92	685	36,00
Залік заборгованостей	685	377	36,00
Списаний на фінансовий результат дохід від реалізації товару	702	791	1000,00
Списана на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902	700,00
Списані на фінансові результати витрати з комісійної винагороди	791	92	36,00

Регістром аналітичного обліку та джерелом інформації про напрями руху грошових коштів на рахунках в банку підприємства є виписка банку, яка надається обслуговуючим банком власнику рахунка. До виписки додаються копії платіжних інструкцій та інших документів, на підставі яких відбулося зарахування та списання коштів. Періодичність надання виписки залежить від кількості операцій. В день одержання виписки бухгалтерська служба підприємства перевіряє її та звіряє дані виписки і доданих до неї платіжних документів. Інформація про рух коштів на рахунках в банку рахунками в банку систематизуються у Журналі-ордері № 1 на кредиті рахунка 31 «Рахунки в банках» і у відомості 1.2 - на дебеті рахунка.

Обороти за місяць із Журналу-ордеру № 1 переносять до Головної книги. Типова кореспонденція рахунків з обліку грошових коштів на рахунках в банку наведена в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Типова кореспонденція рахунків з обліку наявності та руху грошових коштів на рахунках в банку

Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
	Дебет	Кредит	
А	1	2	3
Внесена на рахунок в банку готівка з каси	311	301	22000,00
Надійшли на поточний рахунок кошти від покупців та замовників згідно договорів	311	361	111500,00
Зараховані на поточний рахунок кошти, що перебували у дорозі	311	333	3000,00
Повернені на поточний рахунок кошти з банківського депозиту	311	351	1000,00
Повернений на поточний рахунок невикористаний акредитив або залишок чекової книжки	311	313	500,00
Одержані на поточний рахунок кошти від погашення короткострокового векселя	311	341	8000,00
Зараховані на поточний рахунок дивіденди, нараховані підприємству	311	373	2000,00
Внесені на поточний рахунок кошти засновником товариства на формування статутного капіталу	311	46	15000,00

Продовж.табл.2.4

A	1	2	3
Погашена претензія, виставлена іншому підприємству	311	374	22000,00
Надійшли на рахунок кошти на відшкодування збитків, завданих підприємству іншою фізичною або юридичною особою	311	375	1200,00
Надійшли на поточний рахунок кошти, одержані від продажу вилучених акцій (часток, паїв)	311	45	5600,00
Надійшли кошти цільового фінансування	311	48	10000,00
Зараховані на поточний рахунок банківський кредит	311	50(60)	50000,00
Надійшов на поточний рахунок аванс від покупців	311	681	4000,00
Повернені з бюджету зайво сплачені суми податків	311	641	12000,00
Одержане на поточний рахунок страхове відшкодування	311	655	1350,00
Перераховані кошти постачальникам та підрядникам	631	311	215000,00
Зняті кошти з банківського рахунка в касу підприємства	301	311	6000,00
Виставлений акредитив	313	311	12000,00
Виставлений акредитив іншому підприємству за рахунок банківського кредиту	313	50(60)	24000,00
Перераховані кошти на придбання іноземної валюти	333	311	56000,00
Сплачений аванс іншому підприємству	371	311	2000,00
Перераховані кошти на оплату акцій, що викуповуються у акціонерів	45	311	9000,00
Погашена позика в національній валюті	50(60)	311	37800,00
Погашені відсотки за кредит	684	311	4000,00
Погашений вексель	511(621)	311	16700,00
Сплачені податки	641	311	12000,00
Сплачений Єдиний соціальний внесок	651	311	8000,00
Виплачена заробітна плата на карткові рахунки працівників	661	311	75000,00
Виплачені дивіденди	671	311	3000,00

Якщо підприємства здійснюють експортно-імпортні операції, то для проведення розрахунків вони відкривають в банку валютні рахунки. Для відображення в бухгалтерському обліку операцій в іноземній валюті слід керуватися П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» та Планом рахунків.

Валютні рахунки можуть відкриватися двох типів: моновалютні або мультивалютні.

Моновалютний рахунок призначений для зберігання та здійснення розрахункових операцій з однією валютою, мультивалютний – з декількома. Тип валютного рахунку підприємство обирає, виходячи з видів валютних розрахунків та періодів проведення розрахунків. На кожний валютний рахунок відкривають окремий аналітичний рахунок в Журналі-ордері 1.

У фінансовій звітності інформація щодо залишків і руху грошових коштів відображається у ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів» та у ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Слід зазначити, що в Україні передбачено прямий та непрямий формати Звіту про рух грошових коштів.

Прямий формат Звіту відображає нарями руху грошових коштів підприємства залежно від видів діяльності. Непрямий відображає грошову частку в отриманому прибутку або в понесених збитках. При застосування непрямого формату Звіту відбувається коригування фінансового результату на суму амортизації та зміни в активах і пасивах підприємства на підставі ф. № 1 та ф. № 2. Для складання Звіту за прямим форматом використовують дані реєстрів синтетичного та аналітичного обліку по рахункам 30 та 31.

В Звіт про рух грошових коштів не включаються операції з внутрішнього руху грошових коштів, наприклад перміщення грошових коштів із каси на поточний рахунок, та негрошові операції підприємства, зокрема бартерні. Формат подання цього звіту підприємство обирає самостійно і затверджує свій вибір в Наказі про облікову політику. Крім того, деталізація даних щодо грошових коштів підприємства наводиться у Ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Зміст інформації щодо грошових коштів підприємства, що наводиться у фінансовій звітності зображено на рис. 2.6.

ф. № 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан)

Відображають інформацію про залишок грошових коштів на початок і кінець звітного періоду у

Рис. 2.6. Відображення інформації про грошові кошти у фінансовій звітності підприємства

В разі придбання або продажу цілісного майнового комплексу у Примітках додатково наводиться інформація про частку загальної вартості майнового комплексу, яка, була сплачена або отримана у формі грошових

коштів та суму грошових коштів у складі активів майнових комплексів, що були придбані чи реалізовані.

2.3. Податкові аспекти обліку грошових коштів

При проведенні розрахунків грошовими коштами у готівковій або безготівковій формах у платників податку можуть виникати податкові зобов'язання зі сплати податків, зокрема ПДВ та Єдиного податку. Відповідно до пп. 14.1.266. ПКУ касовий метод – це «метод податкового обліку, за яким дата виникнення податкових зобов'язань визначається як дата зарахування (отримання) коштів на рахунки платника податку, відкриті в установах банків та/або в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, у касу платника податків або дата отримання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) ним товарів (послуг), а дата віднесення сум податку до податкового кредиту визначається як дата списання коштів з рахунків платника податку, відкритих в установах банків, та/або в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, дата видачі з каси платника податків або дата надання інших видів компенсацій вартості поставлених (або тих, що підлягають поставці) йому товарів (послуг)» [1].

Види підприємств, які можуть застосовувати касовий метод визначені ПКУ. Умовно їх можна поділити на 4 групи. Схематично характеристика таких підприємств наведена на рис. 2.7.

Крім ПДВ за касовим методом може нараховуватись Єдиний податок 3-ї групи. Платниками цього податку можуть бути як фізичні особи-підприємці так і юридичні особи. При цьому базою нарахування Єдиного податку є одержаний дохід.

Платники податку, які постачають теплову енергію, природний газ (крім скрапленого), надають послуги з транспортування та/або розподілу природного газу, інші житлово-комунальні послуги, перелік яких визначений законом, нараховують плату за абонентське обслуговування послуги (роботи)

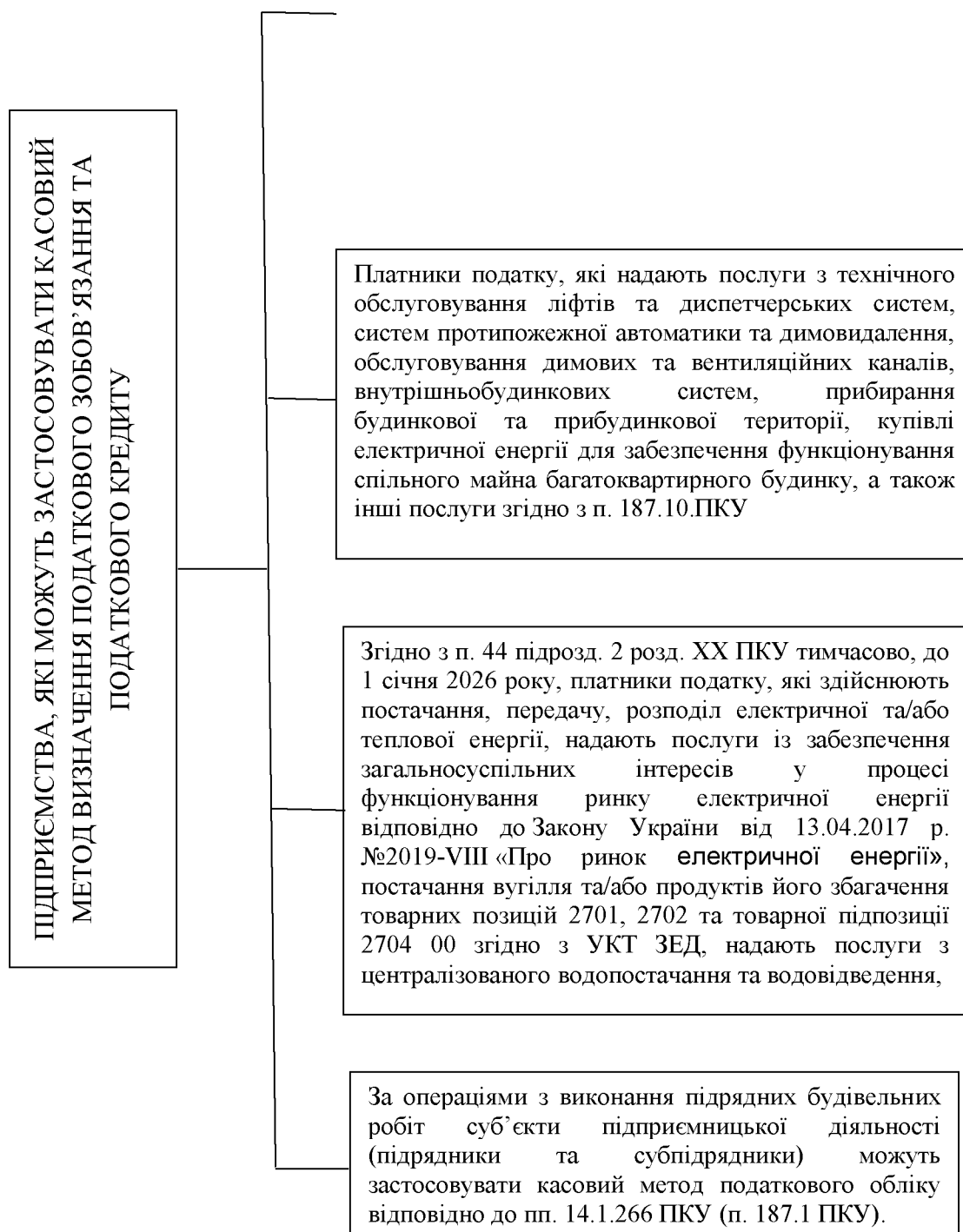

Рис. 2.7. Податкова характеристика підприємств, які можуть застосовувати касовий метод

Ставка Єдиного податку відрізняється для суб'єктів підприємницької діяльності залежно від того чи є вони платниками ПДВ. Так, якщо суб'єкт підприємницької діяльності не зареєстрований платником ПДВ, то ставка Єдиного податку для нього становить 5% одержаного доходу, а якщо зареєстрований, то 3 % плюс ПДВ.

Щоб обрати оподаткування Єдиним податком за 3-ю групою фізична особа або підприємство повинні мати за попередній період обсяг діяльності, що не перевищує 1167 мінімальних заробітних плат станом на 1 січні відповідного календарного року. Якщо обрана ставка Єдиного податку 5%, то такий платник не має права складати і надавати покупцеві податкову накладну.

Підприємства, які здійснюють роздрібну та оптову торгівлю і використовують для фіксації факту продажу та отримання від покупців грошових коштів електронні контрольно-касові апарати, керуються Законом України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» № 265/95 – ВР від 06.07.1995 р. в редакції від 01.01.2019 р. Ці електронні пристрої призначені для фіксації факту продажу товарів або послуг та отримання в оплату за них грошових коштів. Електронні пристрої надають покупцю товарів або послуг розрахункові документи у вигляді квитанції, касового чеку або проїзного квитка, що є підтвердженням здійсненої операції та її оплати.

Підприємства, які використовують РРО подають до органів доходів та зборів відповідну звітність, пов'язану з використанням РРО щомісячно до 15 числа. Це необхідно для контролю за здійсненням готівкових та безготівкових операцій, визначення суми отриманого доходу та розміру податкових платежів до бюджету.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Фінансово-економічний стан суб'єкта господарювання

Приватне підприємство ХХХ є приватним підприємством, заснованим фізичною особою з метою здійснення підприємницької діяльності та отримання прибутку.

Підприємство має рахунки в банках згідно вимог діючого законодавства. Приватне підприємство ХХХ набуло права юридичної особи з моменту його реєстрації у органах державної влади з 26 грудня 2002 р. і керується в своїй діяльності Законами України «Про господарські товариства», «Про підприємства в Україні», «Про власність», Цивільним кодексом України, іншими законодавчими актами України та Статутом.

Головною метою діяльності підприємства є отримання прибутку шляхом виробництва робочого одягу, оптової та роздрібною торгівлі, реалізації та здійснення інших видів діяльності.

Предметом діяльності підприємства згідно зі Статутом є:

- виробництво робочого одягу;
- оптова торгівля одягом і взуттям;
- неспеціалізована оптова торгівля;
- консультування з питань комерційної діяльності і консультування.

Одним із важливих напрямків оцінювання майнового стану Приватного підприємства ХХХ є аналіз структури і динаміки майна (табл. 3.1), яке відображено у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)». За результатами проведеного аналізу майна (табл. 3.1) можна зробити висновок про наявність різноспрямованих ознак і тенденцій у майновому стані

підприємства. Так, у 2022 р. порівняно з 2020 р. вартість майна збільшилася на 34159 тис. грн, або на 68,6 %, що свідчить про зміцнення економічного потенціалу підприємства, зростання його виробничих можливостей. Вартість необоротних активів зросла на 7743 тис. грн (35,0 %), а оборотних – на 26416 тис. грн (95,5 %).

Отже, в структурі загальної абсолютної зміни майна 22,7 % припадає на збільшення необоротних активів, а 77,3 % – оборотних активів. Найбільшу частку в необоротних активах займають основні засоби (75,0 % у 2022 р.), але темп їх приросту (30,0 %) менший від темпу приросту майна в цілому (68,6 %), що зумовило зниження частки основного капіталу в майні.

Звертає на себе увагу продовження зростання нематеріальних активів (з 1058 тис. грн у 2020 р. до 1120 тис. грн у 2021 р. та до 1128 тис. грн у 2022 р.), що вказує на інноваційний характер розвитку підприємства. Зростання оборотних активів пояснюється збільшенням усіх їх видів, окрім виробничих запасів і грошей. Суттєво збільшилися залишки готової продукції і товарів (на 9519 тис. грн, або 79,6 9 %), що може свідчити про зниження ефективності маркетингової політики підприємства. На активний розвиток інвестиційної діяльності вказує збільшення довгострокових і поточних фінансових інвестицій.

Значне зростання спостерігається щодо сум поточної дебіторської заборгованості (на 6598 тис. грн, або в 2,8 раза), її частка в майні зросла з 7,2 % у 2020 р. до 12,1 % у 2022 р. До позитивної характеристики майнового стану можна віднести збільшення грошей як високоліквідних оборотних активів у 2,3 раза у 2022 р. порівняно з 2020 р., а порівняно з 2021 р. – майже у 10,0 разів. Це може мати позитивний вплив на оцінювання ліквідності балансу та платоспроможності підприємства.

Аналізуючи ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» Приватного підприємства ХХХ можна спостерігати, що оборотні активи мають велику частку в його загальній валюті. Це наймобільніша частина капіталу, від стану

і раціонального використання якої багато в чому залежать результати господарської діяльності та фінансовий стан підприємства.

Таблиця 3.1

Структура і динаміка майна Приватного підприємства ХХХ за 2020-2022 рр. (станом на кінець року)

Вид активів (майна)	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення (+;-) 2022 р. від 2020 р.		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	абсо- лютне, тис. грн	відно- сне, %	част- ки, в. п.
Майно - всього	49802	100,0	54032	100,0	83961	100,0	+34159	+68,6	-
1. Необоротні активи	22145	44,4	24945	46,2	29888	35,6	+7743	+35,0	-8,8
1.1. Основні засоби	17236	34,6	19370	35,8	22403	26,7	+5167	+30,0	-7,9
1.2. Нематеріальні активи	1058	2,1	1120	2,1	1128	1,3	+70	+6,6	-0,8
1.3. Довгострокові фінансові інвестиції	3851	7,7	4455	8,3	4909	5,8	+1058	+27,5	-1,9
2. Оборотні активи	27657	55,6	29087	53,8	54073	64,4	+26416	+95,5	+8,8
2.1. Запаси	17876	35,9	17118	31,7	33920	40,4	+16044	+89,8	+4,5
2.1.1. Виробничі запаси	1438	2,9	2533	4,7	6484	7,7	+5046	в 4,5 р.б.	+4,8
2.1.2. Незавершене виробництво	4479	9,0	4423	8,2	5958	7,1	+1479	+33,0	-1,9
2.1.3. Готова продукція і товари	11959	24,0	10162	18,8	21478	25,6	+9519	+79,6	+1,6
2.2. Поточні фінансові інвестиції	5512	11,1	7469	13,8	8428	10,1	+2916	+52,9	+1,0
2.3. Поточна дебіторська аборгованість	3598	7,2	4347	8,0	10196	12,1	+6598	в 2,8 р.б.	+4,9
2.4. Гроші та їх еквіваленти	671	1,4	153	0,3	1529	1,8	+858	в 2,3 р.б.	+0,4

Загальна динаміка, структурні зрушення, прискорення оборотності оборотних активів не тільки визначають фінансову стійкість і

платоспроможність підприємства, а й можливості стійкого економічного зростання. Аналіз оборотних активів передбачає оцінювання швидкості їх обороту за такими показниками: коефіцієнт обертання, коефіцієнт завантаження, тривалість одного обороту (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Показники оборотності оборотних активів у Приватному підприємстві
XXX за 2020-2022 рр.**

Показник	Роки			Відхилення (+, -) 2022 р. від 2020 р.	
	2020	2021	2022	абсолютне	відносне, %
Чистий дохід від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг, тис. грн	34537	46968	73034	+38497	в 2,1 р.б.
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	25360	28372	41580	+16220	+64,0
Коефіцієнт обертання оборотних активів	1,362	1,655	1,756	+0,394	+28,9
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	0,734	0,604	0,569	-0,165	-22,5
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	264	218	205	-59	-22,3

За результатами розрахунку показників оборотності оборотних активів коефіцієнт обертання зріс з 1,362 у 2020 р. до 1,756 у 2022 р. (на 0,394, або 28,9 %), коефіцієнт завантаження відповідно знизився з 0,734 до 0,569 (на 0,165, або 22,5 %), а тривалість одного обороту оборотних активів скоротилася з 264 до 205 днів (на 59 днів, або 22,3 %). Вказані зміни показників свідчать про прискорення оборотності оборотних активів підприємства, що пояснюється більшим темпом приросту чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (в 2,1 раза) порівняно зі зростанням середньорічної вартості оборотних активів (на 64,0 %).

Поряд із дослідженням структури і динаміки майна під час оцінювання майнового стану підприємства необхідно провести аналіз фінансових ресурсів. У складі джерел формування капіталу виділяють власний капітал, довгострокові та поточні зобов'язання і забезпечення (табл. 3.3). Розрахунки

свідчать, що збільшення фінансових ресурсів Приватного підприємства ХХХ відбувалося переважно за рахунок приросту власного капіталу, а саме на 33590 тис. грн, або на 71,3 %. У складі власного капіталу підприємства зареєстрований і резервний капітал не змінилися, а додатковий капітал і нерозподілений прибуток збільшилися відповідно на 5363 тис. грн та 28227 тис. грн. Частка додаткового капіталу у джерелах формування капіталу досягла 8,5 % у 2022 р., а частка нерозподіленого прибутку становила 86,4 %. Наявність значної суми нерозподіленого прибутку може свідчити про неефективне використання власного капіталу. Також слід зазначити, що позикові джерела у формуванні капіталу підприємства збільшилися лише на 569 тис. грн (21,3 %).

Таблиця 3.3

Структура і динаміка джерел формування капіталу Приватного підприємства ХХХ за 2020-2022 рр. (станом на кінець року)

Вид пасивів (джерел формування капіталу)	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення (+;-) 2022 р. від 2020 р.		
	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	сума, тис. грн	у % до під- сумку	абсо- лютне, тис. грн	відно- сне, %	част- ки, в. п.
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Джерела формування капіталу - всього	49802	100,0	54032	100,0	83961	100,0	+34159	+68,6	-
1. Власний капітал	47133	94,6	51487	95,3	80723	96,1	+33590	+71,3	+1,5
1.1. Зареєстрований (пайовий) капітал	53	0,1	53	0,1	53	0,1	0	0	-
1.2. Додатковий капітал	1818	3,6	2303	4,3	7181	8,5	5363	у 3,9 р	+4,9
1.3. Резервний капітал	956	1,9	956	1,7	956	1,1	0	0	-0,8
1.4. Нерозподілений прибуток	44306	89,0	48175	89,2	72533	86,4	+28227	+63,7	-2,6

Продовж. табл. 3.3.

А	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2. Зобов'язання і забезпечення	2669	5,4	2545	4,7	3238	3,9	+569	+21,3	-1,5
2.1. Довгострокові	344	0,7	329	0,6	11	0,0	-333	-96,8	-0,7
2.2. Поточні зобов'язання і забезпечення	2325	4,7	2216	4,1	3227	3,9	+902	+38,8	-0,8
2.2.1. Поточна кредиторська заборгованість	1980	4,0	2081	3,9	2606	3,1	+626	+31,6	-0,9

Натомість довгострокові зобов'язання і забезпечення зменшилися на 333 тис. грн, або на 96,8 %. На погіршення стану розрахунків з кредиторами вказує збільшення суми поточної кредиторської заборгованості на 626 тис. грн (31,6 %). Позитивним є зниження її частки в джерелах формування капіталу з 4,0 % у 2020 р. до 3,1 % у 2022 р.

Отже, завдяки випереджальному зростанню власного капіталу його частка в джерелах формування капіталу підвищилася з 94,6 % у 2020 р. до 96,1 % у 2022 р., що свідчить про високий рівень фінансової стійкості та незалежність від позикових джерел.

У цілому за результатами проведених досліджень можна зробити висновок про різноспрямовані тенденції в майновому стані приватного підприємства ХХХ за період 2020-2022 рр., але позитивним є те, що збільшення фінансових ресурсів відбувається насамперед за рахунок приросту власного капіталу.

Аналіз фінансових результатів є одним з напрямів оцінювання ефективності виробничо-фінансової діяльності підприємства. Підсумки аналізу фінансових результатів мають важливе значення не тільки для підприємства, а й для зовнішніх користувачів інформації: фінансових органів, комерційних банків, фіскальної служби, акціонерів, власників та інших. У табл. 3.4 проведено аналіз формування, структури та динаміки

показників фінансових результатів Приватного підприємства ХХХ за інформацією форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)».

Таблиця 3.4

**Формування, структура та динаміка фінансових результатів діяльності
Приватного підприємства ХХХ за 2020-2022 рр.**

Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		2022 р. у % 2020 р.
	сума, тис. грн	част- ка, %	сума, тис. грн	част- ка, %	сума, тис. грн	част- ка, %	
А	1	2	3	4	5	6	7
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	34537	×	46968	×	73034	×	в 2,1 р.б.
Операційні витрати	29137	100,0	41357	100,0	49194	100,0	168,8
у тому числі:							
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	24652	84,6	36485	88,2	42636	86,7	173,0
б) адміністративні витрати	3301	11,3	3723	9,0	4997	10,1	151,4
в) витрати на збут	449	1,6	509	1,2	684	1,4	152,3
г) інші операційні витрати	735	2,5	640	1,6	877	1,8	119,3
Валовий прибуток	9885	×	10483	×	30398	×	в 3,1 р.б.
У % до чистого доходу від реалізації продукції	×	28,6	×	22,3	×	41,6	×
Інші операційні доходи	3843	×	5503	×	7206	×	187,5
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	9243	×	11114	×	31046	×	в 3,4 р.б.
Фінансові та інвестиційні доходи	146	×	105	×	182	×	124,7
Фінансові та інвестиційні витрати	5374	×	6427	×	1523	×	28,3
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	4015	×	4792	×	29705	×	в 7,4 р.б.
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності до оподаткування	-365	×	-73	×	-	×	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	657	х	849	х	5347	х	в 8.1 р.б.

Продовж. табл. 3.4

А	1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---	---

Чистий фінансовий результат: прибуток	2993	×	3870	×	24358	×	в 8,1 р.б.
У % до чистого доходу від реалізації продукції	×	8,6	×	8,2	×	33,3	×
У % до валового прибутку	×	30,3	×	36,9	×	80,1	×

За даними табл. 3.4 у 2022 р. порівняно з 2020 р. чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) збільшився в 2,1 раза, а операційні витрати – на 68,8 %, у тому числі собівартість реалізованої продукції – на 73,0 %.

Наслідком такої динаміки стало збільшення валового прибутку в 3,1 раза і прибутку від операційної діяльності в 3,4 раза. У структурі операційних витрат собівартість реалізованої продукції в 2022 р. займає 86,7 %, решта – це адміністративні витрати (10,1 %), витрати на збут (1,4 %) та інші операційні витрати (1,8 %).

Фінансові та інвестиційні витрати у 2022 р. суттєво зменшилися і становлять лише 28,3 % від показника 2020 р., прибуток до оподаткування збільшився з 4015 тис. грн у 2020 р. до 29705 тис. грн у 2022 р., що становить 7,4 раза. Чистий прибуток збільшився з 2993 тис. грн у 2020 р. до 24358 тис. грн у 2022 р., тобто у 8,1 раза.

У 2020 р. частка чистого прибутку в чистому доході від реалізації продукції становила 8,6 %, а у валовому прибутку – 30,3 %. У 2022 р. ці показники підвищилися відповідно до 33,3 і 80,1 %.

Таким чином, у цілому спостерігається позитивна динаміка показників фінансових результатів діяльності приватного підприємства ХХХ на фоні зростання операційних витрат. Позитивні зрушення були зумовлені збільшенням обсягів виробництва і реалізації продукції, а також збільшенням відпускних цін на вироблену продукцію, що надало підприємству можливість збільшити чистий дохід від реалізації продукції.

3.2. Аналіз ліквідності балансу та оцінювання платоспроможності підприємства за системою відносних показників

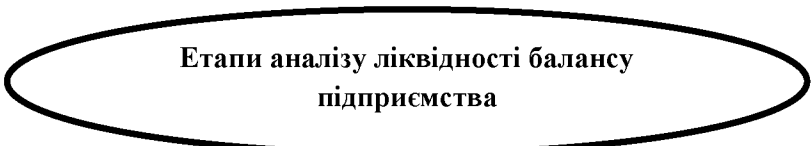
Ліквідність відображає спроможність окремих видів майнових цінностей підприємства швидко перетворюватися на грошові кошти. Для розрахунку показників ліквідності та платоспроможності використовуються дані річного фінансового звіту підприємства, зокрема ф. № 1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан). Для проведення аналізу ліквідності балансу підприємства необхідно порівняти окремі групи його активів з різним рівнем ліквідності з відповідними групами джерел їх формування. Аналіз показників ліквідності здійснюють у п'ять етапів, схема яких наведена на рис. 3.1.

На першому етапі здійснюють розподіл всіх наявних активів підприємства від найбільш ліквідних до найменш ліквідних. На другому етапі активи розподіляють на чотири групи за рівнем ліквідності: А1 - найліквідніші активи (грошові кошти); А2 - швидколіквідні активи; А3 - середньоліквідні активи; А4 - неліквідні або важколіквідні активи.

На третьому етапі проводять розподіл джерел формування капіталу підприємства за термінами погашення боргів – від заборгованості, яка буде погашена швидко до боргів, які будуть погашені у віддаленій перспективі.

На четвертому етапі всі борги поділяють на чотири групи: П1 - борги, які будуть погашені якнайшвидше, тобто у першу чергу; П2 - борги, які будуть погашені відносно швидко; П3 - борги, які погашатимуться у середньотерміновій перспективі; П4 - борги, які погашатимуться у віддаленій часовій перспективі або взагалі не будуть погашатися.

На останньому, п'ятому етапі здійснюється порівняння активів та зобов'язань підприємства та визначення ліквідності балансу. При цьому баланс може бути абсолютно ліквідним, важколіквідним або неліквідним.

Етапи аналізу ліквідності балансу
підприємства

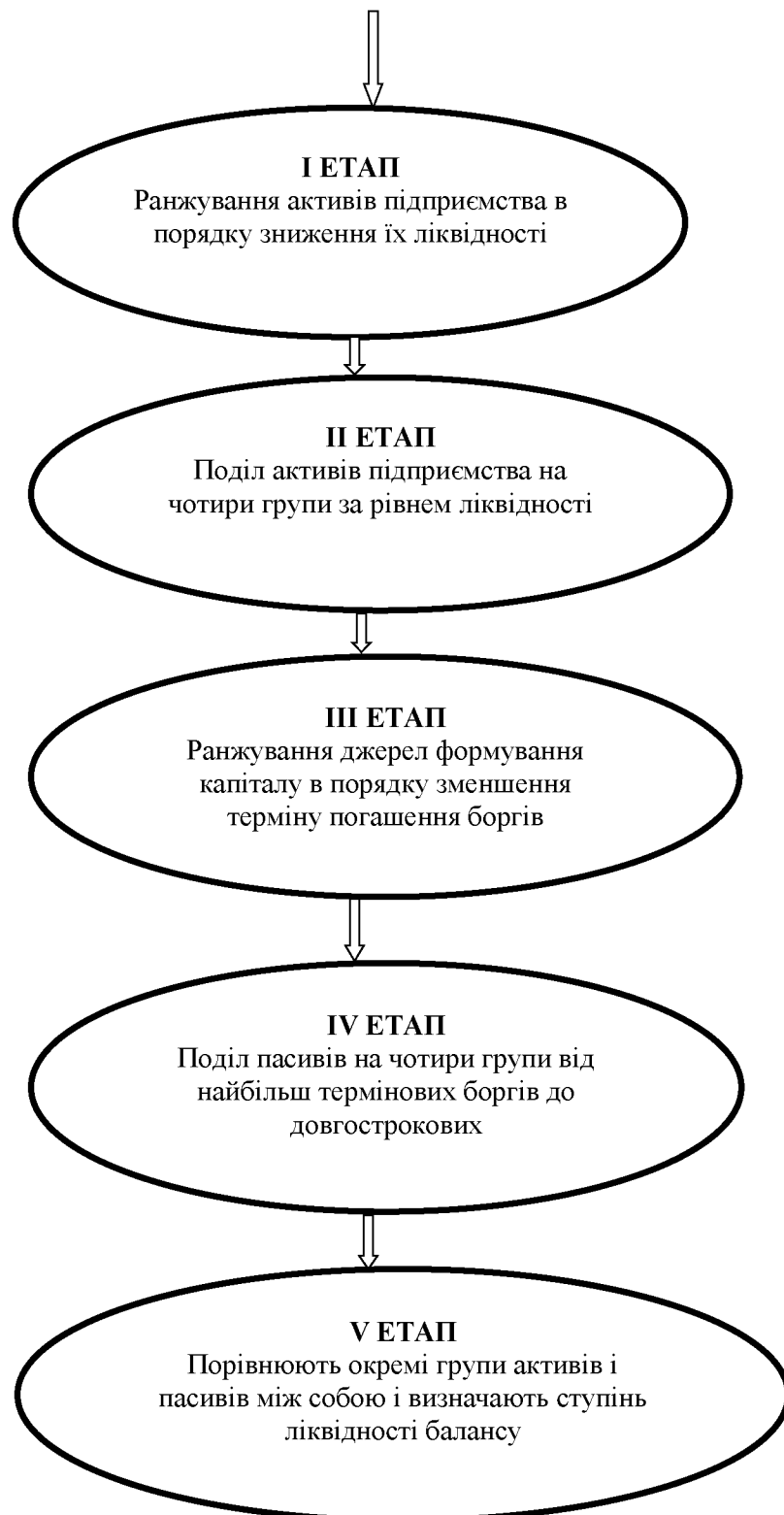

Рис. 3.1. Етапи проведення аналізу ліквідності балансу підприємства
При цьому якщо вартість найліквідніших активів А1 перевищуватиме суму боргів, які будуть погашені якнайшвидше, то баланс буде абсолютно

ліквідним. Вартість важколіквідних боргів має перевищувати вартість неліквідних або важколіквідних активів. Це допоможе забезпечити стійкість підприємства у майбутніх звітних періодах. Проаналізуємо показники ліквідності балансу досліджуваного підприємства на кінець звітного періоду у табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Динаміка ліквідності балансу Приватного підприємства ХХХ за
2020-2022 рр., тис. грн (станом на кінець року)**

Групи активів	Сума, тис. грн			Групи пасивів	Сума, тис. грн			Платіжний надлишок або нестача		
	Роки				Роки			Роки		
	2020	2021	2022		2020	2021	2022	2020	2021	2022
A1	671	153	1529	П1	1936	1980	2606	-1265	-1827	-1077
A2	9110	21465	18624	П2	280	345	621	+8830	+21120	+18003
A3	17876	17118	33920	П3	329	344	11	+17547	+16774	+33909
A4	22145	24945	29888	П4	51487	47133	80723	-29342	-22188	-50835

Аналізуючи показники таблиці 3.5. можна зробити висновок про те, що протягом досліджуваного періоду найліквідніші активи підприємства представлені грошовими коштами та їх еквівалентами, вартість яких суттєво зросла за звітний період. Протягом досліджуваного періоду підприємство є неліквідним, оскільки гроші та їх еквіваленти не перевищують суму боргів, які мають бути погашеними в першу чергу. Перевищення суми першочергових боргів наявні грошові кошти на кінець року є негативним показником ліквідності підприємства, тобто підприємство не зможе погасити свою термінову заборгованість на дату балансу і має платіжну нестачу на кінець року.

Швидколіквідні активи, які можуть бути швидко перетворені на грошові кошти у Приватному підприємстві ХХХ мають тенденцію до зростання з року в рік, але їх вартість перевищує суму боргів, які мають бути

погашені відносно швидко. Це означає, що досліджуване підприємство є відносно платоспроможним у найближчій перспективі.

Вартість активів із середнім рівнем активності протягом звітного періоду збільшується. Це означає, що у підприємства зростає вартість запасів, інших оборотних активів станом на кінець року. Одночасно з цим на підприємстві відсутні середньотермінові борги у вигляді короткострокових банківських кредитів, забезпечень наступних витрат і платежів. Таке співвідношення свідчить про його платоспроможність у середньостроковій перспективі.

Вартість важколіквідних та неліквідних активів збільшується, але за досліджуваній період вона менша, від вартості довгострокових зобов'язань та власного капіталу. Це явище є позитивним і зможе забезпечити підприємству стійкість у віддаленій перспективі. Провівши аналітичні розрахунки, можна вважати Приватне підприємство ХХХ відносно платоспроможним та стійким а його баланс відносно ліквідним.

Платоспроможність - це здатність підприємства погашати борги, термін сплати яких настав коштами, які перебувають на банківських рахунках або готівкою. Для підтримки підприємства у стабільному платоспроможному стані необхідно здійснювати постійний контроль за рухом коштів на рахунках, розробляти графіки відвантаження готової продукції покупцям, слідкувати за своєчасним погашенням дебіторської заборгованості за товари, роботи та послуги. Цю функцію на приватному підприємстві здійснює бухгалтерська служба. Бухгалтер по розрахунках постійно здійснює моніторинг руху грошових коштів на банківських рахунках для забезпечення поточної платіжної готовності підприємства.

Оптимальним вважається залишок коштів, який дорівнює різниці між сумою кредиторської заборгованості, терміни погашення якої настають протягом найближчого часу, і сумою поточної дебіторської заборгованості, погашення якої очікується у той же період.

Для оцінки платоспроможності в короткостроковій перспективі розраховують показники, сутність яких наведена на рис. 3.2.

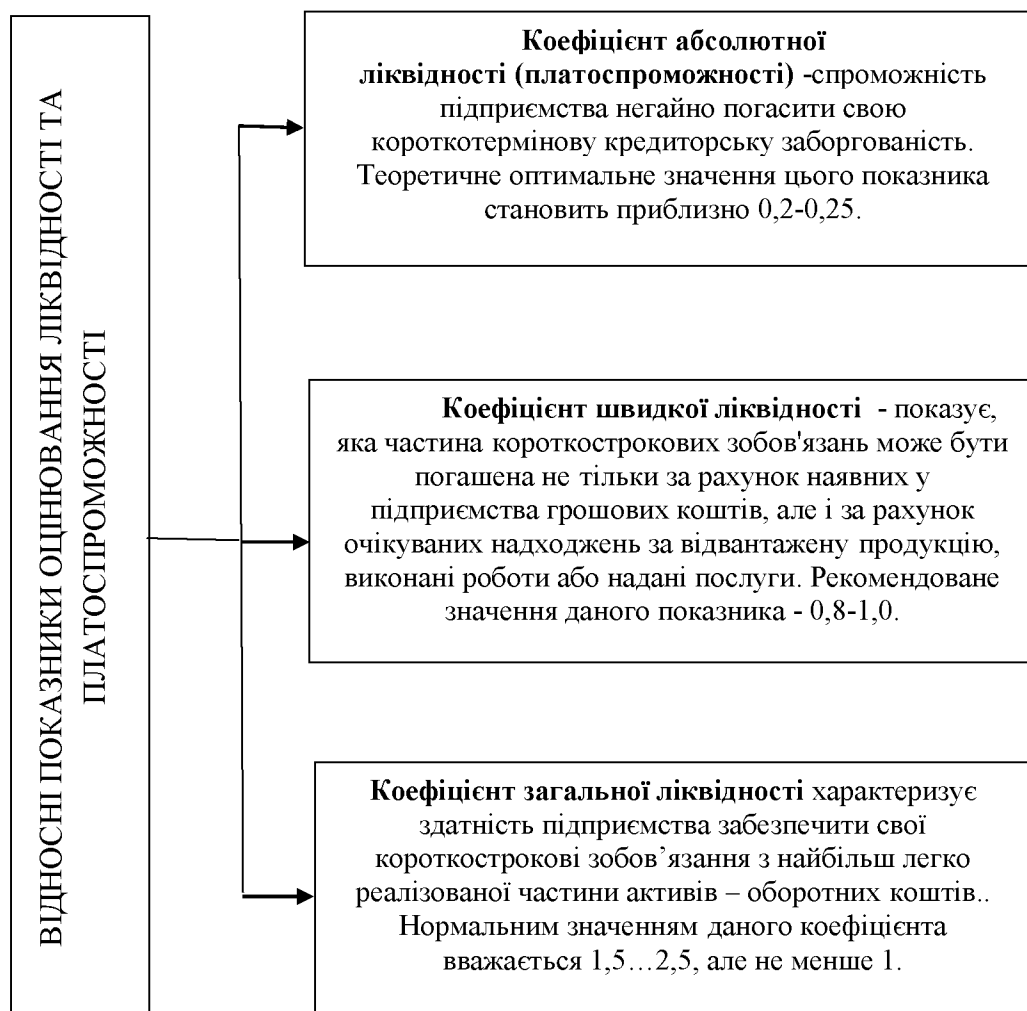

Рис. 3.2. Характеристика відносних показників оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства

Для оцінювання ліквідності та статичної платоспроможності підприємства розрахуємо відносні показники – коефіцієнти ліквідності (платоспроможності) у табл. 3.6., розрахунок яких проводиться за інформацією форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)».

Таблиця 3.6

**Показники оцінювання платоспроможності Приватного підприємства
XXX за 2020-2022 рр. (станом на кінець року)**

Показник	Нормативне значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) 2020 р. від 2022 р.
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,289	0,069	0,474	+0,185
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$\geq 0,7$	1,836	2,031	3,633	+1,797
Коефіцієнт загальної ліквідності	$\geq 1,0$	11,9	13,1	16,8	+4,9

Порівняння фактичних значень коефіцієнта абсолютної ліквідності з нормативним значенням ($\geq 0,2$, або $\geq 20\%$) свідчить про недостатню грошову платоспроможність у 2021 р. та високий рівень платоспроможності в 2020 та 2022 рр., коли грошові кошти покривали поточні зобов'язання і забезпечення на 28,9 та 47,4 % відповідно. Значення цього показника згідно проведених розрахунків в цілому перевищує нормативне значення і є для досліджуваного підприємства достатнім.

Коефіцієнт швидкої ліквідності відображає обсяги середньо- та високоліквідних оборотних активів підприємства, що припадають на одиницю короткострокових зобов'язань. Його нормативне значення повинно перевищувати показник 0,7. Цей коефіцієнт показує спроможність підприємства погасити свої борги перед кредиторами в разі зменшення обсягів реалізації продукції.

Якщо коефіцієнт швидкої ліквідності більший нормативного значення, це означає, що підприємство має низький фінансовий ризик. Проведені розрахунки свідчать, що значення коефіцієнта швидкої ліквідності, розрахованого за даними балансу Приватного підприємства ХХХ знаходяться в межах нормативного значення, і мають тенденцію до зростання. Коефіцієнт загальної ліквідності має нормативне значення більше одиниці. Для його визначення ділять вартість поточних активів на суму поточних зобов'язань. Залежність рівня загальної платоспроможності від значення цього показника пряма - чим нижче значення коефіцієнта, тим нижча загальна платоспроможність підприємства. Але надмірно високий показник загальної ліквідності може свідчити про неефективне використання

оборотних засобів підприємства. Саме це явище спостерігається на підставі проведених в роботі розрахунків.

В цілому, провівши аналіз динаміки відносних показників ліквідності та платоспроможності, можна зробити висновок про те, що приватне підприємства ХХХ є в певній мірі ліквідним та відносно платоспроможним, але занадто високий показник коефіцієнта загальної ліквідності може свідчити про проблеми в ефективності використання його оборотних активів.

3.3. Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності

Під час проведення фінансового аналізу діяльності підприємства важливо виявити ознаки його неплатоспроможності та можливі дії, які можуть бути пов'язані з приховуванням факту банкрутства або такі, які можуть призвести до банкрутства. Фінансовий аналіз допомагає виявити незадовільну структуру балансу і знайти резерви для підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

Після оцінки фінансового стану підприємства і визначення показників його ліквідності та платоспроможності проводять аналіз грошових потоків підприємства. Аналітична оцінка грошових потоків від видів діяльності допомагає оцінити напрями використання грошових коштів та ефективність використання фінансових ресурсів підприємства.

Крім того, аналіз руху грошових коштів допомагає оцінити якість управління підприємством, яка характеризується відповідними критеріями, які схематично зображені на рис. 3.3.

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

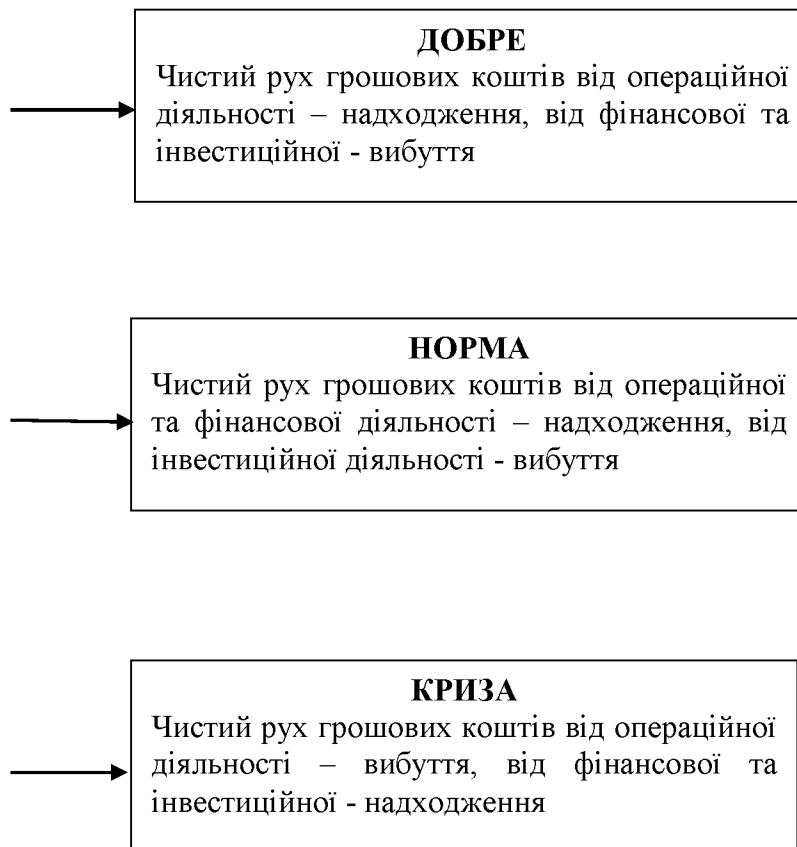

Рис. 3.3. Критерії оцінки якості управління підприємством

Проведемо аналіз руху грошових коштів підприємства від операційної діяльності у табл. 3.7. Розрахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності дозволяє зробити висновок, що Приватне підприємство ХХХ у 2020-2022 рр. було прибутковим і мало достатньо грошових коштів для покриття всіх видатків операційного характеру.

Таблиця 3.7

**Аналіз руху грошових коштів у результаті операційної діяльності
Приватного підприємства ХХХ за 2020-2022 рр, тис.грн**

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2022 до 2020	2022 до 2021
Надходження від:					
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	41598	53758	85536	+43938	+31778
Повернення податків і зборів	-	-	1094	+1094	+1094
У тому числі ПДВ	-	-	1094	+1094	+1094
Цільового фінансування	3804	5462	7037	+3233	+1575
Отримання субсидій. дотацій	3804	5462	-	-3804	-5462
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	1	4	14	+13	+10
Інші надходження	183	258	-	-183	-258
Разом надходжень	45586	59482	93681	+48095	+34199
Витрачання на оплату: Товарів, робіт, послуг	24081	29467	54694	+30613	+25227
Праці	7843	8904	10598	+2755	+1694
Відрахувань на соціальні заходи	3873	4481	4841	+968	+360
Зобов'язань з податків та зборів	5888	7843	12150	+6262	+4307
Витрачання на сплату зобов'язань з ПДВ	3556	5093	8027	+4471	2934
Витрачання на оплату інших зобов'язань з інших податків та зборів	2332	2750	4123	+1791	+1373
Інші витрачання	566	5210	1468	+902	-3742
Разом витрачання	42251	55905	83751	+41500	+27846
Чистий рух грошових коштів від операційної діяльності	3335	3577	9930	+6595	+6353

Аналізуючи дані таблиці 3.7 ми зясували, що від операційної діяльності підприємство отримувало надходження грошових коштів протягом всього досліджуваного періоду. Найбільші грошові надходження Приватне підприємство отримувало від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг. У 2022 році підприємство отримало найбільші надходження від реалізації продукції, які були більшими від грошових надходжень 2020 року на 43938 тис.грн., та більшими від грошових надходжень 2021 року на 31778 тис.грн.

Витрачання грошових коштів від здійснення операційної діяльності також збільшилось в основному за рахунок проведення розрахунків за товари, роботи, послуги, збільшення витрачання грошових коштів на сплату

податків та виплату заробітної плати. Чисте надходження грошових коштів у звітному році становило 9930 тис. грн., що майже у 2,5 рази перевищує надходження 2020 та 2021 рр. Результати проведених розрахунків свідчать про те, що за досліджуваній період підприємство активно здійснювало господарську діяльність і збільшило обсяги своїх грошових надходжень.

Крім операційної діяльності Приватне підприємство здійснювало інвестиційну діяльність. Найбільш активно інвестиційна діяльність проводилась у 2022 році шляхом придбання необоротних активів. У 2020 р. вибуття грошових коштів внаслідок інвестиційної діяльності становило 2712 тис. грн., у 2021 р. – 3730 тис. грн., а у 2022 р. – 8000 тис. грн. Надходжень грошових коштів від інвестиційної діяльності за досліджуваній період не спостерігалось. Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності за досліджуваній період характеризується їх вибуттям. Це свідчить про те, що Приватне підприємство активно інвестує кошти в оновлення матеріальної бази шляхом придбання необоротних активів, що згодом повинно принести прибуток.

Приватне підприємство здійснює фінансову діяльність. Але надходжень грошових коштів від здійснення фінансової діяльності у досліджуваному періоді не відбувалось. Під час здійснення фінансової діяльності значні суми грошових видатків здійснювалися для погашення отриманих позик та виплат дивідендів. Сума погашення позик у 2020 становила 201 тис. грн. В цьому році підприємство повністю погасило отриману раніше позику і нових кредитів не отримувало. У звітному році відбулося збільшення грошових видатків на виплату дивідендів у порівнянні з попередніми роками. Крім того у 2022 р. досліджуване підприємство здійснило виплати відсотків. Інших платежів, пов'язаних із здійсненням фінансової діяльності Приватне підприємство у досліджуваному періоді не проводило.

Таблиця 3.8

Аналіз руху грошових коштів Приватного підприємства ХХХ від інвестиційної та фінансової діяльності за 2020-2022 рр. (тис.грн)

Показник	Роки			Відхилення (+,-)	
	2020	2021	2022	2022 до 2020	2022 до 2021
Витрачання грошових коштів на придбання:					
Фінансових інвестицій	732	1630	-	-732	-1630
Необоротних активів	1980	2100	8000	+6020	+5900
Разом витрачання	2712	3730	8000	+5288	+4270
Чистий рух грошових коштів від інвестиційної діяльності	-2712	-3730	-8000	+5288	+4270
Витрачання на:					
Погашення позик	201	-	-	-201	-201
Сплачені дивіденди	2	365	469	+467	+104
Витрачання на сплату відсотків	-	-	85	+85	+85
Інші платежі	-	-	-	-	-
Разом витрачання	203	365	554	+351	+189
Чистий рух грошових коштів від фінансової діяльності	-203	-365	-554	+351	+189

На підставі проведених розрахунків можемо провести комплексний аналіз руху грошових коштів підприємства у табл. 3.9. Згідно проведених розрахунків у табл. 3.9. з'ясовано, що на підприємстві спостерігається надходження грошових коштів внаслідок здійснення операційної діяльності та вибуття коштів внаслідок здійснення інвестиційної та фінансової діяльності. Це означає що Приватне підприємство активно проводить реалізацію продукції власного виробництва покупцям внаслідок чого отримує грошові надходження.

Таблиця 3.9

Аналіз руху грошових коштів Приватного підприємства ХХХ за 2020-2022 рр. (тис.грн)

Показник	Роки	Відхилення (+,-)
----------	------	------------------

	2020	2021	2022	2022 до 2020	2022 до 2021
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3335	3577	9930	+6595	+6353
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	-2712	-3730	-8000	+5288	+4270
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	-203	-365	-554	+351	+189
Залдишок коштів на початок року	251	671	153	-98	-518
Залишок коштів на кінець року	671	153	1529	+858	+1376

Залишок грошових коштів на кінець року суттєво збільшився у порівнянні з 2020 та 2021 рр. В цілому якість управління підприємством відповідає критеріям «Добре».

Загроза неплатоспроможності може свідчити про фінансову кризу підприємства та розбалансованість його діяльності. Виділяють три стадії неплатоспроможності, характеристика яких наведена на рис. 3.4.

Поточна платоспроможність визначається за формулою:

$$Пп = A_{1030} + A_{1035} + A_{1160} + A_{1165} - П_{1695} \quad (3.1)$$

де А – відповідні рядки активу ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»,

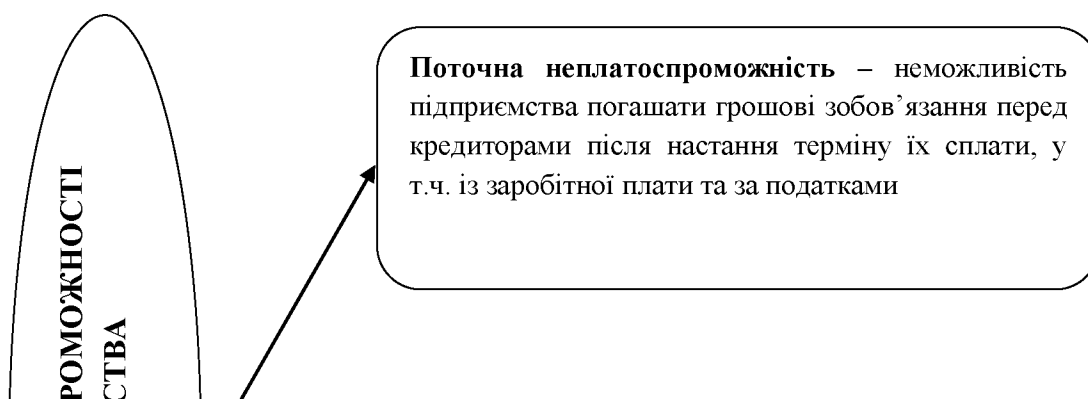
П₁₆₉₅ - підсумок відповідного розділу пасиву.

Коефіцієнт покриття розраховується також за ф. № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан).

$$К_{п} = A_{1195} : П_{1695} \quad (3.2)$$

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами визначається за формулою:

$$К_{звк} = (П_{1495} - A_{1095}) : A_{1195} \quad (3.3)$$

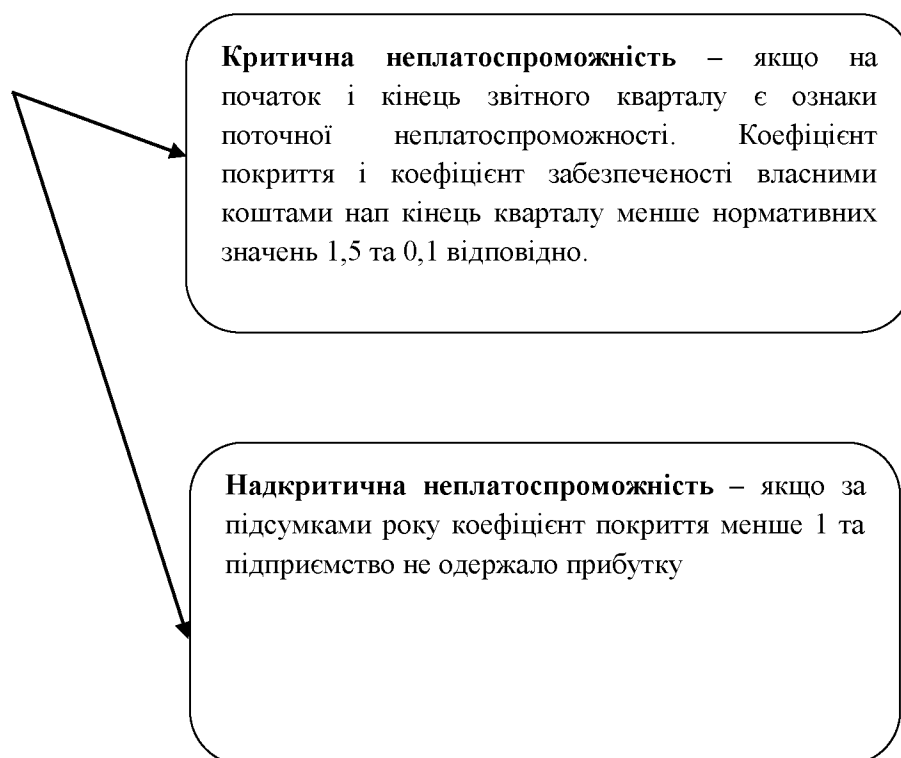

Рис. 3.4. Стадії неплатоспроможності підприємства

Проведемо розрахунки показників неплатоспроможності досліджуваного підприємства у табл. 3.10. Аналізуючи показник поточної неплатоспроможності Приватного підприємства можна зробити висновок про те, що протягом звітної періоду підприємство було платоспроможним і мало можливість погашення своїх грошових зобов'язань перед кредиторами.

Коефіцієнт покриття, який має бути більшим 1,5 суттєво перевищує нормативне значення. Це означає, що у підприємства відсутні ознаки потенційного банкрутства. Коефіцієнт забезпеченості власними коштами також суттєво перевищує нормативне значення, що також свідчить про відсутність ознак банкрутства.

Таблиця 3.10

Показники неплатоспроможності Приватного підприємства ХХХ за

2020-2022 рр. (станом на кінець року)

Показник	Нормати- вне значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення (+,-) 2022 р. від 2020 р.
Поточна неплатоспроможність	+	2197	2392	3211	+1014
Коефіцієнт покриття	$\geq 1,5$	11,89	13,13	16,76	+4,87
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	$\geq 0,1$	0,9	0,91	0,49	-0,41

В цілому можна зробити висновок, що у досліджуваному періоді Приватне підприємство одержувало прибуток і у нього відсутні ознаки неплатоспроможності.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження дають змогу зробити наступні висновки:

1. Тема дослідження є актуальною, оскільки грошові кошти, які є найліквіднішим активом будь-якого підприємства відіграють велику роль у формуванні його ліквідності та платоспроможності та забезпечують своєчасне проведення розрахунків з дебіторами і кредиторами.

2. У бухгалтерському обліку до грошових коштів належать готівка, яка зберігається на підприємстві в касі, кошти на рахунках в банку та депозити до запитання.

3. Магістерська робота виконана на матеріалах Приватного підприємства ХХХ м. Ромни. Підприємство займається виробництвом і реалізацією спецодягу та здійснює інші види діяльності відповідно до Статуту. За досліджуваний період підприємство отримувало прибуток і його діяльність є ефективною.

4. Облік на Приватному підприємстві ведеться правильно, без помилок у відповідності до ЗУ № 996, НПСБО за журнально-ордерною формою з використанням програмного продукту «1С: Бухгалтерія 8.1». Облікові функції покладено на бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером.

На підприємстві здійснюються готівкові розрахунки, тому організовано та обладане окреме приміщення під касу, готівкові розрахунки оформляються типовими формами касових ордерів, які своєчасно реєструються, із касиром укладено договір про повну матеріальну відповідальність і проведено відповідний інструктаж. Касир ознайомлений з посадовою інструкцією та графіком документообігу.

Для здійснення безготівкових розрахунків та зберігання коштів Приватне підприємство відкрило поточні рахунки в банку. Найбільшу частку у безготівкових розрахунках, що здійснює підприємство, складають розрахунки, що оформляються платіжними інструкціями. Для проведення розрахунків з покупцями, які знаходяться в інших регіонах або при виникненні певних сумнівів щодо своєчасності оплати, з окремими покупцями розрахунки проводять акредитивом.

5. Облік наявності і руху грошових коштів в касі ведуть на синтетичному рахунку 30 «Готівка». Крім грошових підприємство може мати інші кошти, які виконують роль грошових, наприклад поштові марки та конверти або путівки на оздоровлення та відпочинок. Для обліку таких активів призначено рахунок 33 «Інші кошти».

6. Синтетичний облік операцій за поточним рахунком здійснюють на грошовому рахунку 31 «Рахунки в банках» Оборот по дебету цього рахунка показує надходження готівки з каси, одержання коштів від покупців і замовників за реалізовану продукцію та ін. На кредиті рахунка 31 відображають зменшення коштів у зв'язку з видачею готівки в касу, погашенням заборгованостей постачальникам, підрядникам, до бюджету, в банк за одержані кредити, тобто списання коштів.

Регістрами аналітичного обліку операцій з руху грошових коштів слугують Журнал-ордер № 1 та відомості до нього, які в програмному продукті «1С: Бухгалтерія» мають табличну форму. Підставою для складання цих реєстрів є звіти касира, виписки банку і додані до них розрахункові документи, що підтверджують зарахування грошових коштів на рахунок або в касу та їх списання.

7. Інформація про рух грошових коштів підприємства наводиться у ф. №1 «Баланс», ф. № «Звіт про рух грошових коштів» та у ф. № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Найбільш аналітична інформація наводиться у ф. № 3. Досліджуване підприємство складає Звіт за прямим методом і відображає в ньому надходження і вибуття грошових коштів за видами діяльності.

8. В магістерській роботі проведено аналіз ліквідності, платоспроможності і досліджено можливі ознаки банкрутства Приватного підприємства. Проведений аналіз показав, що за період 2020-2022 рр. підприємство було неліквідним, оскільки гроші та їх еквіваленти не перевищували суму боргів, які мають бути погашеними в першу чергу.

Перевищення суми першочергових боргів наявні грошові кошти на кінець року стало негативним показником ліквідності підприємства, тобто підприємство не могло погасити свою термінову заборгованість на дату балансу і мало платіжну нестачу на кінець року.

9. Вартість важколіквідних та неліквідних активів за досліджуваний період збільшилася, але вона менша, від вартості довгострокових зобов'язань та власного капіталу. Це явище є позитивним і зможе забезпечити підприємству стійкість у віддаленій перспективі. Провівши аналітичні розрахунки, можна вважати Приватне підприємства відносно платоспроможним та стійким а його баланс відносно ліквідним.

10. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності показав, що приватне підприємства є в певній мірі ліквідним та відносно платоспроможним, але занадто високий показник коефіцієнта загальної ліквідності може свідчити про проблеми в ефективності використання його оборотних активів.

11. Аналіз руху грошових коштів показав, що найбільші надходження грошових коштів отримано від здійснення операційної діяльності. Від інвестиційної та фінансової діяльності спостерігається вибуття. Це означає що Приватне підприємство активно проводить реалізацію продукції власного виробництва покупцям внаслідок чого отримує грошові надходження. Залишок грошових коштів на кінець року суттєво збільшився у порівнянні з 2020 та 2021 рр. В цілому якість управління підприємством відповідає критеріям «Добре».

12. Розрахунок коефіцієнтів неплатоспроможності показав, що коефіцієнт покриття, який має бути більшим 1,5 суттєво перевищує нормативне значення. Це означає, що у підприємства відсутні ознаки потенційного банкрутства. Коефіцієнт забезпеченості власними коштами також суттєво перевищує нормативне значення, що також свідчить про відсутність ознак банкрутства. В цілому можна зробити висновок, що у

досліджуваному періоді Приватне підприємство одержувало прибуток і у нього відсутні ознаки неплатоспроможності.

Проведені дослідження дають можливість сформулювати певні пропозиції, втілення яких сприятиме покращенню стану облікової роботи на досліджуваному підприємстві:

- з метою забезпечення збереження грошових коштів і запобігання протиправних дій максимально зменшити розрахунки готівкою, зокрема, суми добових виплачувати працівникам у безготівковій формі;

- провести внутрішню атестацію касира та не допускати складання ним Видаткових касових ордерів;

- посилити контроль за правильністю заповнення Касової книги та не допускати виправлень записів в ній;

- для забезпечення аналітичного обліку наявності і руху грошових документів використовувати в касі Аналітичну відомість руху грошових документів, що дасть можливість отримувати оперативну інформацію про склад грошових документів та напрями їх використання;

- регулярно здійснювати аналітичні розрахунки показників ліквідності, платоспроможності для своєчасного виявлення ознак банкрутства та здійснення превентивних заходів;

- метою запобігання відсутності грошових коштів для проведення розрахунків проводити моніторинг надходження коштів на поточні рахунки і розробити графіки відвантаження готової продукції у відповідності до термінів надходження грошових коштів.